

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

LATENTNÍ DOMÁCÍ NÁSILÍ

Vedoucí práce:
Mgr. Chudý Štefan, Ph.D.

Vypracovala:
Ladislava Jaroňová

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně jen s použitím veškerých citovaných zdrojů, použité literatury a dostupných pramenů uvedených v závěrečném přehledu. Vytvořený dotazník potřebný pro výzkumné šetření byl mnou sestaven.

V Lichnově 14. března 2012

.....
Ladislava Jaroňová

OBSAH

MOTIVACE K SEPSÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	5
ZAMĚŘENÍ A CÍLE PRÁCE	7
ÚVOD	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	12
1. DOMÁCÍ NÁSILÍ	13
1.1 DOMÁCÍ NÁSILÍ – definice	14
1.2 DOMÁCÍ NÁSILÍ A LEGISLATIVA.....	16
1.2.1 Domácí násilí v pojetí trestného činu	16
1.2.2 Existence právní ochrany před domácím násilím.....	16
1.2.3 Dle legislativy je za TČ považováno týrání svěřené osoby.....	16
1.2.4 Dle legislativy je za TČ považováno týrání osoby žijící ve společném obydlí	17
1.2.5 Dle legislativy je za TČ považováno zbavení osobní svobody	18
1.2.6 Dle legislativy je za TČ považováno omezování osobní svobody	18
1.2.7 Dle legislativy je za TČ považováno nebezpečné vyhrožování	19
1.2.8 Dle legislativy je za TČ považováno nebezpečné pronásledování.....	20
1.2.9 Dle legislativy je za TČ považováno těžké ublížení na zdraví.....	21
1.2.10 Dle legislativy je za TČ považováno ublížení na zdraví	22
1.2.11 Dle legislativy je za TČ považováno vydírání.....	23
1.2.12 Dle legislativy je za TČ považován útisk	24
1.2.13 Dle legislativy je za TČ považováno znásilnění.....	25
1.2.14 Dle legislativy je za TČ považováno pohlavní zneužití	26
1.3 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	27
1.3.1 Opakování a dlouhodobost	27
1.3.2 Eskalace a nárůst intenzity	28
1.3.3 Jasně role	29
1.3.4 Páchání násilí v soukromí.....	29
1.4 FÁZE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	30
1.4.1 Růst napětí v rodině.....	30
1.4.2 Použití přímého násilí.....	31
1.4.3 Lítost.....	31
1.4.4 Snaha	31
1.4.5 Usmířování	32
1.5 DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	33
1.5.1 Násilí fyzické.....	33
1.5.2 Násilí psychické.....	34
1.5.3 Násilí sexuální	35

1.5.4	Násilí ekonomické	35
1.5.5	Násilí sociální	36
1.5.6	Násilí spirituální	36
1.5.7	Násilí homofonní	36
2	OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	37
2.1	Domácí násilí páchané na ženách	37
2.2	Domácí násilí páchané na mužích	38
2.3	Domácí násilí páchané na dětech.....	39
2.3.1	Kojenci.....	40
2.3.2	Předškoláci.....	40
2.3.3	Děti ve věku 6 – 12 let.....	40
2.3.4	Děti ve věku 13– 18 let.....	41
2.4	Domácí násilí páchané na seniorech.....	41
2.5	Domácí násilí páchané na tělesně a mentálně postižených.	42
3	PACHATELÉ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	44
4	INSTITUT VYKÁZÁNÍ OSOBY	47
4.1	Vykázání dle § 21a zák. č 283/1991 Sb. O Policii České republiky	47
4.2	Možnosti pomoci při vykázání osoby ze společného obydlí	48
4.2.1	Policie České republiky	48
4.2.2	Intervenční centrum.....	48
II.	PRAKTICKÁ ČÁST	50
5	STANOVENÍ CÍLE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU.....	51
5.1	Metody provedeného výzkumu	51
5.2	Technika dotazníku - kvantitativní šetření	52
5.3	Technika interview	53
5.4	Způsob zpracování získaných faktů	54
5.5	Vyhodnocení výsledků	54
6	KAZUISTIKA.....	55
6.1	Příběh paní Šárky:	55
6.2	Příběh paní Věry:.....	57
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	63
PŘÍLOHA	64
ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	65

MOTIVACE K SEPSÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

„Žádný problém se nevyřeší tím, že ho dáme k ledu“ (Winston Churchill)

Vyřknutý citát, jako by spadl do všech oblastí a časového pásma lidského bytí. Pro téma, „Latentní domácí násilí“, které jsem si vybrala k zamyšlení a zpracování své bakalářské práce, to platí několikanásobně. Včasnému odhalení, zabránění násilí a řešením problémů, které skryté násilí iniciuje, bychom mohli nejednou zabránit závažnějším deliktům plynoucích ze znaků domácího násilí.

Hlavními podněty k tomuto tématu je pro mne osobní zkušenost v rodině s nevlastním otcem, kdy jsem sama a domnívám se, že ani má matka, nevěděla, jak se proti tyranovi, kterého všichni ostatní považovali za výborného společníka, bránit.

Mé pracovní zařazení na pozici referentky odboru bytového hospodářství v sekci správce nájemného a registru neplatičů, mi dalo poznat různorodost povah a osudů rodin, kdy jsem přes neplacení nájmu měla možnost poznat hlubší problém v rodinných vztazích. Ve svém zaměstnání se setkávám především s lidmi, kteří buď z důvodů ukončení zaměstnání nebo ztráty životního partnera, nezvládli svou životní situaci a dostali se tak na listinu neplatičů a při projednávání tohoto jejich pochybení jsem měla možnost nahlédnout do jejich skrytého nejintimnějšího zákoutí domácnosti, které mi bylo někdy nechtěně, někdy z čistého zoufalství odhaleno. A já zjistila jaké bezpráví je a bylo na nich samotných a jejich dětech pácháno. Jsou zde zastoupeni lidé, kterým již od útlého věku nebyly dány řádné sociální návyky, kdy se nezařadili do společnosti a nedokážou čelit nástrahám demokratického života. Setkávám se i s občany postiženými buď fyzicky, či mentálně, nebo také s lidmi z jiných etnik.

Další skupinou jsou klienti u kterých nebyly hierarchické hodnoty a povinnosti života nastaveny. Jsou to bohužel občané, z kterých se poté nejvíce stávají lidé bez domova. U těchto spoluobčanů musíme při komunikaci jít až na začátek jejich výchovy, kdy se snažím na ně cílevědomě působit a formovat osobnost tak, aby byla schopna sama vytvořit návyky, které umožní člověku přizpůsobení v naší společnosti a které ve svém životě využije. U některých jedinců je zřejmé, že vlivy prostředí ve kterém vyrůstali a délka působení v neharmonizující rodině, má záporný vliv na charakter, zájmy a postoje. Většinou jsou to lidé kteří trpí mezilidsky nedostatečnou komunikací.

Ale také se setkávám s lidmi, povětšinou s absencí základního stupně vzdělání, kteří větší část života trávili ve výkonu trestu za různé majetkové, nebo násilné delikty. Již při

vstupu do kanceláře a na pracoviště vím, že jednání s nimi nebude lehké, neboť svým prvotním chováním dávají najevo, že jsou to občané nepřizpůsobiví s vrozenými poruchami svého chování. Poruchy chování lze u nich charakterizovat několika způsoby. Jednak je to porucha v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, eventuálně na úrovni rozumových schopností, nebo je ovlivněn jinými vlivy, kdy se v jejich jednání a chování odráží vrozená, či přejatá agresivita, bezohlednost, neschopnost udržovat přijatelné sociální vztahy, požívání alkoholu, aplikace drog, z čehož v jejich komunitě dochází k běžnému a u nich zcela přijatelnému páchání trestné činnosti. Tito lidé reagují vždy zcela jinak, odlišně a vím, že komunikace a řešení problému nebude jednoduché, neproběhne zcela běžným způsobem a nastanou určité komplikace.

ZAMĚŘENÍ A CÍLE PRÁCE

Vypracovaná bakalářská práce se zaměřuje a svým záměrem podchycuje tak rozšířené rodinné násilí, které je o to více nebezpečné tím, že se jedná o formu latentní, skrytou, pro okolí a veřejnost prakticky neodhalitelnou z které není z tzv. „domácí klece“, úniku a týraná osoba nemá nejmenší šanci obrany. Uvedené protiprávní jednání je pácháno jak formou přímého fyzického napadání oběti, tak v neposlední řadě formou jakékoliv psychické šikany jednotlivce.

Je zde zakomponováno a popsáno řešení tohoto problému domácího násilí tím, že náš právní řád zakotvil nový institut právní ochrany jednotlivce proti násilí v rodině a to nejen samotnou trestní odpovědností pachatele za skutky, které mohou být označovány v trestním zákoně za trestné činy, či ve formě mírnější v přestupkovém zákoně za přestupky, ale je zde již nový, tolik důležitý krok- možnost izolování oběti od osoby násilníka, a možnost jeho osobu na určitou dobu vykázat ze společného obydlí a tím zamezit pokračování páchání násilí.

Svou bakalářskou prací jsem si rovněž vytýčila úkol zjistit, zdali v neposlední řadě, jsou poškozené a napadené osoby, či oběti, vůbec informovány o tom, že existuje tato právní ochrana jejich osoby, že existuje samotný úkon vykázání osoby ze společného obydlí a v neposlední řadě, zda jsou po řádném objasnění a vysvětlení této možnosti pomoci formou vykázání, vůbec prakticky ochotny násilníka po určitou dobu od sebe z různých důvodů izolovat, to znamená postavit jej na onu hranu zákona, zamezit mu v páchání další násilné trestné činnosti zaměřené proti životu a zdraví a tím skutečně naplnit smysl samotného institutu vykázání.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou rovin a to teoretické a praktické, přičemž teoretická část je rozložena do čtyř kapitol a praktická část do dvou kapitol, rovněž součástí práce je úvodní část a závěr.

V první teoretické části má bakalářská práce definuje samotné domácí násilí, jeho fáze, druhy domácího násilí a jako prioritu v případě rozlišovacích faktorů věc nejdůležitější, znaky domácího násilí, které přesně vymezují, byť i v rovině běžného přestupkového řízení, kdy se jedná o domácí násilí spojené případně s institutem vykázání. Dále se zde budu zabývat situacemi, kdy jsou osobami poškozených ženy, kdy muži, či děti, apod. Rovněž je zde definována osoba násilníka, či jinak řečeno osoba pachatele. V poslední kapitole je pro

snadnější orientaci publikován výklad samotného zákona, domácího násilí a jejich pojmů.

V druhé, teoretické části bakalářské práce, jenž je rozdělena do tří částí, si v první části praktické roviny kladu za úkol definovat cíl výzkumného problému s objasněním vybraných metod. Metody jsem si zvolila dvě, a to písemnou, tzv. dotazníkový průzkum a dále formou ústního interview s následným zachycením vypovídající hodnoty. Bude zde nastíněna technika dotazníku, co má být otázkami zjištěno a formulace souborů otázek. Způsob kladení otázek respondentům bude mít za úkol odpovědět na otázky týkající se problémů konstrukce, či formulace dotazníku. V neposlední řadě zde bude zachycen a popsán samotný výsledek.

V druhé části praktické roviny bych do práce zakomponovala 2 skutečné příběhy poškozených žen, ve kterých jména osob a místa událostí budou dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů změněna.

V třetí závěrečné části předkládám fakta, na základě kterých je zřejmé, zdali poškození jedinci jsou schopni rozpoznat, kde začíná hranice násilí které je již definováno jako protiprávní a zda jsou po řádném objasnění a vysvětlení možnosti pomoci formou vykázaní, vůbec prakticky ochotni násilníka po určitou dobu od sebe z různých důvodů izolovat, tzv. postavit na onu hranu zákona, zamezit mu v dalším páchání násilné trestné činnosti proti životu a zdraví a tím skutečně naplnit smysl samotného institutu vykázaní.

ÚVOD

V naší společnosti se stále častěji, díky právní vyspělosti a tolik potřebné všudypřítomné veřejné osvětě, domácí násilí stává předmětem zájmu celé naší společnosti. Jde o akt, kdy určitý člen uzavřené komunity, rodiny, domácnosti, či vztahu, úmyslně atakuje ostatní členy této komunity a to jak tomu v drtivém případě bývá nejčastěji, fyzicky, tak formou fyzického vydírání a násilí. Z provedených výzkumů a analýz zcela jasně vyplynulo, že v případě všech zainteresovaných tohoto jednání zde jde o osoby spojené partnerským svazkem, či rodinnými vazbami, kteří spolu žili a žijí ve společné domácnosti, bydlí, či uzavřenějším místě. Nejdůležitějším znakem domácího násilí je to, že nejde o vzájemné, střídající se vzájemné útoky, ale je zde jasná a pevná role ohrožené osoby, lépe řečeno oběti a na straně druhé osoby agresora, násilníka, neboli v trestním pojetí užití pojmu poškozeného a pachatele. Násilným jednáním vyúsťujícím v samotný pocit bolesti z úderů, či panické hrůzy z psychické šikany trpí nejen přímo oběti samotné, ale zasahují a dotýkají se i ostatních členů komunity, zvláště pak mají dlouhodobý vliv na samotný vývoj jedince, který byl vystaven tomuto jednání jako nezletilec, byť jen bohužel v náhodné roli svědka.

Domácí násilí není problémem jen současné doby, který by měl být spojován s krizí a rozpadem fungování rodiny a vztahů mezi partnery, zasažené prvky moderní společnosti, nebo nepříjemnými změnami v důsledku dopadu změny ekonomické situace v rodině, ale jde o akt, který zde existuje ve vztazích mezi partnery od dob vzniku lidstva samého. Naštěstí v dnešní vyspělé civilizaci se na toto jednání konečně nahlíží v pevných právních mantinelech s razantností, jakou si právem zaslouží.

Nelze připustit, aby právní náhled a názor naší společnosti na toto jednání, kde si rodina řešila domácí vztahy vždy sama a po svém, přičemž je zde míněno jednostranné fyzické a psychické napadání partnera, byl jako v minulosti pro nás tabu a třináctá komnata, která se úzkostlivě neotvírá okolí a společnost to nezajímá, nýbrž domácí násilí se musí stát zájmem nás všech, věcí otevřenou. Nelze připustit, aby jedinec byť silnějšího pohlaví, nebo jedinec využívaje slabosti druhého, žil v pocitu, že ve své domácí ulitě může beztrestně jakýmkoliv způsobem týrat okolní jedince a domácí násilí se musí stát veřejným problémem, tak, jak se tomuto v poslední době děje v celém civilizovaném světě.

Naivita by ovšem nebyla na místě, odhalené případy domácího násilí jsou pravděpodobně jen špičkou velice strmého ledovce, mnoho případů zůstane navždy neodhaleno, nepotrestáno a zjištěno, ale to neznamená, že budeme domácí násilí ignorovat a podle zahraničních vzorů i čeští zákonodárci zatoužili po sklizení ovoce v podobě hlasů voličů v podobě prosazování zákonnosti nulové tolerance domácímu násilí. Proto zákonodárci vytvořili i tolik důležitý krok, možnost izolování oběti od osoby násilníka a možnost jeho osobu na určitou dobu vykázat ze společného obydlí a tím zamezit pokračování páchání násilí. To vše v podobě institutu vykázání osoby ze společného obydlí na dobu určitou, tedy ochránit oběť domácího násilí ihned, dát jí naději na možnost vyřešení a útočnickovi naopak okamžitě nastínit, že se nemůže beztrestně schovávat za zdi bytu. Tato nová právní úprava jasně stanoví hranice absolutní intolerance násilí, ke kterému dochází v soukromí mezi osobami blízkými.

Tato nová právní legislativní forma jasně ukazuje přímý náhled státu, který tímto jasným prvkem institutem vykázání jasně sděluje a z právního hlediska řeší a vyzdvihuje na prvním místě v žebříčku hodnot právo na ochranu lidského života, jeho zdraví a lidské důstojnosti, před ochranou práva vlastnického, či jiných. Tato právní úprava musí všem postiženým jedincům, kteří jsou ohroženi domácím násilím, poskytnout právní ochranu v takové míře, aby napadená a týraná osoba mohla bez emocí, v klidu sama následně řešit vzniklou situaci.

Stávající zákony které se zabývají ochranou před domácím násilím jsou zakotveny v zákonu 273/2008 Sb. O Policii České republiky, zákon 99/1963 Sb. Občanský soudní řád, zákon číslo 40/2009 Trestní zákoník, zákon číslo 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení a zákon číslo 114/1988 Sb. o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, kdy novým schváleným právním aktem je zákon na ochranu před domácím násilím číslo 135/2006 Sb., který byl přijat v březnu roku 2007 s nabytím právní účinnosti k 1. lednu 2007, kterým se níže uvedené zákony pozměňují a doplňují. Uvedený zákon 135/2006 Sb. posouvá rovinu řešení uvedeného problému zcela kupředu, neboť právě zavádí tolik potřebný samotný úkon vykázání ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj a rovněž dává vzniknout novému prvku a to intervenčnímu centru.

Pod pojmem vykázaní osoby ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj se rozumí legislativně upravený akt, který dovoluje tolik potřebný okamžitý zásah do manželského, či partnerského soužití a svazku, ve kterém k domácímu násilí dochází a to s právní čistotou aplikovaný pomocí složek Policie ČR, následně sociálních pracovníků, apod, bez pomoci zdlouhavého soudního řízení. Druhým novátorským faktorem je samotné vytváření a vybudování dosud neexistujících intervenčních center, která jsou zřízena proto, aby poškozeným osobám dle jejich míry utrpení poskytla adekvátní individuální pomoc v rovině právní, v rovině sociální a tyto centra rovněž spolupracují a navazují na krajských úrovních na další možné služby.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. DOMÁCÍ NÁSILÍ

Vše, co porušuje základní práva člověka, je možno charakterizovat jako jednání protiprávní a násilné porušení jeho práv se dá označit přímo za agresivní jednání. Toto úmyslné jednání můžeme stavět do několika rovin. Útočník oběti fyzicky způsobuje bolest, jde rovněž o neverbální napadení formou psychického útoku, které může mít různé formy od zesměšňování, zastrašování, až po vydírání. Lze do tohoto rovněž zařadit i takové jednání útočníka, který násilné jednání vede přímo proti vlastní osobě ve formě různých způsobů sebepoškození, až po výhrůžky sebevraždou a tím se dopouští proti osobě poškozené psychického násilí. Úmyslné ubližování, ať je vedeno proti sobě samému, či proti další osobě se označuje za agresi neboli agresivní jednání v různých stadiích. Přesné vymezení pojmu agrese snad asi neexistuje, má mnoho podob a vždy záleží na konkrétní situaci, ve které vzniká a na co reaguje a co je jeho příčinou a cílem. Ve své podstatě jde o jednání, vedoucí bez ohledu na okolí a následky, kterým si jedinec chce prosadit svou vůli.

Ovšem do takového jednání nemůžeme zahrnovat individuální případy, které zcela vybočují z běžného popisovaného jednání a kdy se jedná o antinegativní agresivitu, jako například v případě matky, která za každou cenu, díky silným mateřským pudům, chrání před ohrožením své potomky.

Samotný akt domácího násilí vždy byl, je a zcela zajisté bohužel ještě dlouho se sto procentní pravděpodobností nadále bude, problémem na celé naší zeměkouli. Nalezneme jej jak v listnatých chýších tropických pralesů Amazonky, přes střední cihlovou a betonovou zástavbu střední Evropy, až po ledové iglů někde na dalekém severu, ať už se nám to líbí, nebo ne. Pod pojmem samotného násilí si lze představit vše, co vybočuje z běžného mírumilovného klidného života lidského jedince a jde o agresivní jednání člověka vůči druhému s úmyslem jej psychicky týrat, způsobit mu fyzické utrpení, či zmrzačení, nebo mu dokonce vzít to nejcennější, jeho život.

1.1 DOMÁCÍ NÁSILÍ – definice

Pokud bychom chtěli přesně definovat pojem, co to je domácí násilí, tak základní podmínkou této definice je určitá míra intimity ve vztahu soužití osoby pachatele a osoby oběti, která vychází z dlouhodobého, nebo dlouhodobějšího vztahu, založená na soužití dvou osob, které můžeme charakterizovat jako partnerské.

Nejde zde v tomto případě o svazek mezi dospělým mužem a ženou a o tzv. intimní soužití ve smyslu partnerských vztahů, ale patří sem i ostatní vztahy mezi osobami, jako např. vztah mezi rodiči a dětmi, starými rodiči a dětmi, dvěma muži , či dvěma ženami ve vztahu partnerském a týká se všech druhů rodinných a partnerských vztahů. Domácím násilím je obecně rozuměno chování, které u jednoho z partnerů způsobuje strach z druhého partnera a to prostřednictvím užití moci, kterou tento strach poskytuje a tím dochází ze stany násilného partnera ke kontrole chování druhého. Jde o násilí mezi osobami bydlícími pod společnou střechou a je jedno, jestli se jedná o rodinný dům, byt v panelové zástavbě, dlouhodobě obývaný pokoj v hotelu, nebo zahradní chatku. Může se odehrávat mezi všemi členy domácnosti, může mít i mezigenerační podobu. Vždy se odehrává bez dalších účastníků, aktérů a tomuto jsou vždy přítomni pouze členové rodiny, nebo oné uzavřené komunity osob. Je velice těžké jej odhalit a o to více jde o jednání nebezpečné. Nemůžeme zde do vzorce domácího násilí zahrnovat ojedinělé excesy, kdy dojde vinou zkratkovitého jednání, či z jiných důvodů, k ojedinělému výbuchu vzteku, který je bohužel poté veden zcela nesprávně jako blesk po hromosvodu po partnerovi, který se v uvedenou chvíli bohužel nachází v dohledu. Pravé domácí násilí má jiný průběh, je to dlouhodobý proces, který má vzrůstající tendenci a snahu neustále růst až tam, kam mu to partner postupně dovolí, nebo mu lépe řečeno, nic jiného nezbývá.

Ministerstvo vnitra České republiky, které se denně a v největší míře podílí na řešení domácího násilí a tudíž má nejvíce poskytnutých informací z kterých může čerpat, definuje domácí násilí jako *„dlouhodobé násilné chování v rodině, které zahrnuje jakékoliv činy, nebo opomenutí, spáchána v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují vývoj jeho osobnosti“* ([cit.4.10.2011] Dostupné na internetové stránce WWW. <http://www.mvcr.cz/2003/odbor/rovnost3.doc>).

Hlavním bodem a základním stěžejním charakteristickým znakem tohoto jednání je, že domácí násilí se odehrává mezi blízkými lidmi, kdy mezi osobou násilníka a jeho obětí jsou úzké citové vazby, sociální vazby a ekonomické vazby.

Domácím násilím je v podstatě myšleno úmyslné promyšlené agresivní chování, které ve vztahu u jednoho z partnerů způsobuje strach a prostřednictvím tohoto vyvolaného strachu poté násilnický partner kontroluje, ovládá a omezuje svobodné chování toho druhého.

Dalším charakteristickým rysem domácího násilí je místo, kde k tomuto násilí dochází, kdy se jedná o místa charakterizovaná jako nejintimnější a to byty a domy inkriminovaných rodin.

1.2 DOMÁCÍ NÁSILÍ A LEGISLATIVA

1.2.1 Domácí násilí v pojetí trestného činu

V rozvinuté právní společnosti, mezi jakou se může řadit i Česká republika je jakákoliv forma násilí mezi lidmi vždy trestná a v trestně právní rovině je zcela irelevantní, pokud se jedná o násilí páchané mezi osobami cizími, nebo osobami blízkými. V právním řádu není jasná definice, ani právní formulace samotného pojmu domácího násilí, tímto je zde myšleno úmyslné násilné jednání s osobou z úzkého blízkého okolí, které se může vyznačovat větší intenzitou a bezcitností které překračuje mez únosnosti a také určitou trvalostí, které je pak pocíťováno jako určitý druh pokoření, tělesné poškození, sexuální násilí, psychické násilí, vyhrožování, nucení k úkonům které osobu ponižují.

1.2.2 Existence právní ochrany před domácím násilím

V roce 2007, od kterého začal platit nový zákon č. 135/2006 Sb., došlo ke změnám některých dosud platných zákonů na úseku ochrany před domácím násilím. Hlavní prioritou a velice důležitou klíčovou změnou je fakt, že zákon umožňuje vykázat pachatele domácího násilí ze společně obývaného domu, či bytu, při kterém mu v součinnosti s Policií České republiky je uložen zákaz vstupu na 10 dní, kdy tato lhůta by měla být poškozenou osobou využita k právní pomoci a k zajištění bezpečí osoby. Pachatel domácího násilí se v rámci rodiny může dopouštět níže uvedených trestných činů, zakotvených v trestním zákoníku č. 40/2009 Sb.

1.2.3 Dle legislativy je za TČ považováno týrání svěřené osoby

Rozbor skutkové podstaty trestného činu:

Toto ustanovení chrání osoby, které jsou vzhledem ke svému věku, nebo z jiných důvodů v péči nebo výchově jiných osob. Poškozeným může být nejen dítě, ale i osoba zletilá, která je pro stáří, nemoc, invaliditu, mentální retardaci pod., odkázána na péči jiných osob. Týrání je zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti,

krutosti, bezcitnosti, bezohlednosti, bolestivosti a určitou trvalostí, které tato osobě pociťuje jako těžké příkoří. Pachatelem může být jen ten, kdo vykonává ve vztahu k týrané osobě péči nebo výchovu, tedy nejen rodiče, ale i příbuzní, učitelé, vychovatelé, ošetřovatelky, trenéři, přátelé, známí rodičů, kterým je poškozený svěřen na určitou dobu.

§ 198 Týrání svěřené osoby

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 198, s. 55).

1.2.4 Dle legislativy je za TČ považováno týrání osoby žijící ve společném obydlí

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

Ustanovení uvedeného trestného činu je přímo šito na tělo jednání, které vykazuje znaky domácího násilí a prakticky se jedná o vyhmatání a potrestání tohoto násilí v trestně právní rovině, kdy je zde myšleno ono „pravé domácí násilí“, které je zde rozebíráno a diskutováno.

§ 199 Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 199, s. 56).

1.2.5 Dle legislativy je za TČ považováno zbavení osobní svobody

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

Zbavení osobní svobody je myšleno trvalejšího rázu, nebo jde o dlouhodobé trvajícím omezení na osobní svobodě, má prvky uvěznění a osvobození z něj je velice nesnadné.

§ 170 Zbavení osobní svobody

(1) Kdo jiného bez oprávnění uvězní nebo jiným způsobem zbaví osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

c) způsobí-li takovým činem fyzické nebo psychické útrapy

d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo

e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(4) Příprava je trestná. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 170, s. 49).

1.2.6 Dle legislativy je za TČ považováno omezování osobní svobody

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

Omezováním osobní svobody člověka je myšlen jakýkoliv úkon, který není vyvolán jeho vlastní vůlí a který mu neumožňuje volný pohyb, nebo postačí, když jej jen omezuje

ve volném pohybu a rovněž mu brání se o svém volném pohybu sám rozhodovat. Omezení osobní svobody nelze jednoduchým způsobem překonat a může jít o velice krátký časový interval.

§ 171 Omezování osobní svobody

(1) Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu usnadnit jiný trestný čin

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny

b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

c) způsobí-li takovým činem fyzické nebo psychické útrapy,

d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo

e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu

(Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 171, s. 49).

1.2.7 Dle legislativy je za TČ považováno nebezpečné vyhrožování

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

Pod pojmem jiné těžké újmy si můžeme vyložit i vyhrožování takovým způsobem, kdy pachatel zjevně vyhrožuje způsobením přehnaně velké škody značného rozsahu, nebo na věcech vysoké hodnoty, anebo půjde o výhrůžky směřující k násilnému ukončení života, nebo těžkou újmou na zdraví osobám blízkým osobě poškozeného.

Rozborem důvodné obavy je myšleno silnější stadium úzkostného pocitu z násilí, kterým je zastrašováno. V tomto případě plně dostačuje, když je výhrůžka adresována poškozenému prostřednictvím další osoby, písemnou formou, SMS, nebo takovým způsobem z kterého lze

dovodit, že poškozený se o tomto úkonu dozví a není tedy ani potřeba, aby byl poškozený přímo přítomen.

Za jednání, které může vzbudit důvodnou obavu, můžeme zcela s určitostí označit takové jednání, pokud jsou výhrůžky spojeny s chováním, které nasvědčuje a podtrhuje odhodlání násilníka výhrůžky naplnit, třeba ukázáním jakékoliv zbraně, gestem podříznutí hrdla, apod.

§ 353 Nebezpečné vyhrožování

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

c) se zbraní

d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo

e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 353, s. 91).

1.2.8 Dle legislativy je za TČ považováno nebezpečné pronásledování

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

Pachatel se dopouští trestného činu v případě jednání, majícího znaky buď přímo v rovině trestní, nebo jednání v provině přestupkové, kdy opakovaně vyhrožuje násilím nebo újmou na zdraví, osobu stále sleduje, či jinak, písemně, na soc. sítích kontaktuje a narušuje intimitu života osoby takovým způsobem, které by se dalo charakterizovat jako pronásledování.

§ 354 Nebezpečné pronásledování

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,

b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,

c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) Vůči dítěti nebo těhotné ženě,

b) se zbraní, nebo

c) nejméně se dvěma osobami. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 354, s. 91).

1.2.9 Dle legislativy je za TČ považováno těžké ublížení na zdraví

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

Pojem těžká újma na zdraví definuje, že jde o takovou poruchu zdraví, u které jde již o vážnější formu poruchy zdraví nebo vážné onemocnění. V tomto nadhledu je pod pojmem těžká újma na zdraví myšleno zmrzačení, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, podstatné snížení pracovní způsobilosti, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, poškození důležitého orgánu, nesnesitelné útrapy, nebo porucha zdraví v delším časovém úseku.

Právní kvalifikace trestného činu v tomto případě není jednoduchá a vždy se musí opírat o odborné vyjádření kvalifikovaného lékaře z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, který je přizván jako soudní znalec.

§ 145 Těžké ublížení na zdraví

- (1) *Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let*
- (2) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*
- a) na dvou nebo více osobách,*
 - b) na těhotné ženě*
 - c) na dítěti mladším patnácti let,*
 - d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,*
 - e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,*
 - f) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání*
 - g) opětovně, nebo*
 - h) ze zavrženíhodné pohnutky.*
- (3) *Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt*
- (4) *Příprava je trestná. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 145, s. 43).*

1.2.10 Dle legislativy je za TČ považováno ublížení na zdraví

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

V případě ublížení na zdraví jde o „*takový druh poranění nebo onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozeného a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření*“ ([cit. 4.4.2011]. Dostupné na WWW:<http://.stopnasili.cz/zeny/legislativa.html> § 221 ublížení na zdraví).

V tomto případě nemusí zanechat trvalých následků, ale kritériem pro zjištění, zda byl spáchán tento trestný čin, je nutnost vyřazení osoby z pracovního procesu na dobu hraniční v délce nejméně 7 dnů a musí zde nastat pracovní neschopnost, nebo postačí doba léčení

§ 146 Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na těhotné ženě,

b) na dítěti mladším patnácti let

c) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,

d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo

e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 146, s. 43).

1.2.11 Dle legislativy je za TČ považováno vydírání

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

Definicí pohrůžky násilí je myšleno jednání vykazující znaky samotné pohrůžky bezprostředního násilí, rovněž tak pohrůžka násilím, které má být vykonáno později, v době následující. Pohrůžku jiné těžké újmy můžeme spatřovat v hrozbě způsobení majetkové újmy, újmy na dobré cti a dobré pověsti a může směřovat k rozvratu svazku manželského, apod.

§ 175 Vydírání

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
 - c) spáchá-li takový čin se zbraní,
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu,
 - e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo
 - f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo
 - c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.
- (4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.
- (5) Příprava je trestná. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 175, s. 50).

1.2.12 Dle legislativy je za TČ považován útisk

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

V tomto případě osoba pachatele nepoužívá přímého fyzického násilí vedenému proti tělu poškozeného, nebo nepoužívá takovéto pohružky násilí, či jiné újmy, ale využívá a zneužívá něčí tísně a závislosti, kdy tíseň vnímáme jako stav který je vyvolaný dalšími okolnostmi, které vedou k omezení volného rozhodování.

§ 177 Útisk

- (1) Kdo jiného nutí, zneužívaje jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.
- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo*
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.*
- (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 177, s. 51).

1.2.13 Dle legislativy je za TČ považováno znásilnění

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

V tomto trestném činu se sexuálním motivem je za násilí myšleno použití fyzické síly ze strany osoby pachatele a to za účelem překonání nebo zamezení odporu poškozené oběti a dosažení soulože proti vůli oběti. Pohrůžkou bezprostředního násilí je myšlena taková pohrůžka, z které je patrné, že násilí bude v případě odporu okamžitě použito, pokud se oběť nepodvolí vůli útočníka. Také nezáleží na věku poškozené osoby a jeho vztahu k pachateli, je jedno, zdali půjde o náhodnou nezletilou dívku, nebo o vlastní plnoletou manželku. Novátorským prvkem je smazání rozlišení pohlaví osoby pachatele a znásilnění se může dopustit osoba stejného pohlaví jako je oběť.

§ 185 Znásilnění

(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží,

b) na dítěti, nebo

c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let,

b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem

uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 185, s. 53).

1.2.14 Dle legislativy je za TČ považováno pohlavní zneužití

Rozbor skutkové podstaty uvedeného trestného činu:

V trestně právní rovině se dopustí trestného činu každý, kdo vykoná samotný akt pohlavního styku s osobou mladší 15-ti let, nebo jiný způsob pohlavní aktivity, spočívající v ohmatávání pohlavních orgánů, prsou, nebo jejich líbání a takové aktivity, které vedou k sexuálnímu uspokojení a vzrušení. Je zcela nepodstatné, kdo je iniciátorem, zdali zkušený dospělý jedinec žijící běžným sexuálním aktivním životem, nebo zdali se jedná o první koketní pokus o sex ze strany nedočkavé dívenky školou povinné. Pohlavního zneužívání se může dopustit osoba stejného pohlaví jako je oběť.

Zakotvení tzv. počátků domácího násilí, vzhledem ke své mírnější intenzitě, může být ve své počínající, zprvu ojedinělé formě správně posuzováno a kvalifikováno ve zcela jiné trestně právní rovině. Tato rovina drobného narušování soužití mezi občany je zakotvena v jurisdikci zákona č. 200/ 1990 Sb. o přestupcích a to konkrétně v § 49 o přestupcích proti občanskému soužití v odst. 1 písm. a) *kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch*, v odst. 1 písm. c) *úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním.* (Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů).

§ 187 Pohlavní zneužití

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším patnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem

uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná. (Úplné znění zákona č.40/2009Sb, Trestní zákoník, § 187, s. 53).

1.3 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Domácí násilí je někdy těžko rozeznatelné od násilí běžného, tzv. násilné kriminality a společnost si prostřednictvím právní vzdělanosti konečně začíná uvědomovat důležitost samotného podchycení a rozpoznatelnosti onoho domácího násilí. Rovněž se veřejně začíná uvedené protiprávní jednání medializovat a tím se vkládá do rukou obětí ona pověstná „pomocná berlička“ a pocit skutečné pomoci.

Domácí násilí, ač není pod pojmem domácí násilí zakotveno v trestním zákoníku, má jako každý trestný čin jasně vymezenou skutkovou podstatu a definován počet jasných pevných znaků, které musí být splněny ve všech bodech. Pokud jakýkoliv, byť i jeden znak chybí, nejde hovořit o násilí domácím, ale o násilí obecném.

Domácí násilí je incident, událost mezi osobami žijícími ve společném obydlí vykazující do určité míry naplněné typické znaky domácího násilí.

1.3.1 Opakování a dlouhodobost

Tento první znak domácího násilí je charakterizován jako časové období, ve kterém se násilí opakuje v různém časovém sledu, jde o dlouhodobost, pokračování, nejedná se je o jeden dílčí útok, byť se závažnými následky.

Vždy je na začátku první napadení, od kterého se vše další odvíjí. Pokud poškozený zareaguje správně, věc si sám vyřeší adekvátním způsobem tak, že útočník pozná, že tudy cesta nevede, nebo oznámí celou věc na Policii. Pokud poškozený nemá tolik odvahy, je to slabší osobnost, apod. a nezareaguje, útočník si uvědomí, že může útok beztrestně opakovat a také na něm může určitým způsobem profitovat buď jen na nižší úrovni posílením vlastního JÁ nebo vyšší formou šikany. Časová osa napadání je nepravidelná, často je o napadání v horizontu několika let, které se stupňuje a frekvence narůstá do obřích rozměrů s odstupy již jen dnů, či hodin. Oběti zpočátku útokům nepřikládají velkou váhu, často si na násilí přivyknou a nakonec se i před veřejností své ponižování stydí přiznat. To vše jen agresora upevňuje v mocenském postavení a poskytuje mu neochvějnou pozici k pokračování.

1.3.2 Eskalace a nárůst intenzity

Eskalace a nárůst intenzity násilí je druhým charakteristickým znakem domácího násilí. Oběť nikdy neví, jakou formu násilí si agresor vybere a jakým způsobem zasáhne poprvé. Od tohoto okamžiku jsou, nebo také nejsou dána jasná pravidla a hranice, kam až možno zajít v oblasti ponižování, pokořování, fyzického napadání oběti a hlavně, v jaké intenzitě.

Ve většině případů je na začátku drobné partnerské nedorozumění. Postupně se plyně přehoupne na slovní urážky, osočování, zastrašování, až po opravdové psychické týrání které je poté vystřídáno razantnější formou fyzického útoku s kadencí na sebe okamžitě navazující, nebo jde o jednání ve zcela náhodném kontextu delšího časového období.

U formy fyzického násilí nemusí jít od samého počátku o jeho razantní formu, nejčastěji pod různými malichernými záminkami, se projevuje výjimečným uchopováním oběti za oděv, končetiny, přes drobná uhození, zatřepání, se vzrůstající intenzitou a konče každodenním fyzickým trestáním a bitím bez příčiny. Vrcholem fyzického násilí bývá ze strany násilníka zvrhlé vynucování sexuálního styku, či jiných sexuálních praktik.

Nelze ani podcenit výhrůžky ze strany násilníka, které mohou vyústit v jednání samotné a které lze dle našeho názoru ze znaků v jeho chování předpokládat, že dojde z jeho strany k nebezpečnému útoku, nebo zvláště závažnému útoku, definováno jako *„hrozba nebezpečného útoku jako důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání majícího za následek přímé ohrožení života, zdraví anebo svobody ohrožené osoby, např. útok za použití zbraně“* ([cit. 4.1.2010] Metodická příručka č.1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní Čl.1, výklad pojmů, písm.f, s. 2), Č.j. PPR-175/ČJ-2010-0099UP).

„hrozba zvláště závažného útoku jako důvodný předpoklad, že se násilná osoba dopustí nebezpečného jednání majícího za následek zvláště závažné ponižení lidské důstojnosti ohrožené osoby, jedná se zejména o hrozbu hrubého ponižování psychického, sexuálního rázu, apod“,([cit. 4.1.2010] Metodická příručka č.1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní Čl.1, výklad pojmů, písm. g, s. 2) Č.j. PPR-175/ČJ-2010-0099UP).

1.3.3 Jasně role

Třetím znakem domácího násilí jsou jasně rozpoznatelné role, lze rozlišit násilnou a ohroženou osobu, jejich vzájemné postavení je ve velkém nepoměru a role se v průběhu incidentů nemění.

Ve všech případech domácího násilí hledejme typově jasné označení osoby:

Osoby násilné (agresora) – tato osoba je charakterizována jako osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na jejím životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, se kterou však sdílí společné obydlí a je zde důvodný předpoklad, že tato osoba se bude i nadále dopouštět nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě a lidské důstojnosti a nebo jiného protiprávního jednání. Násilnou osobou může být muž i žena.

Osoby ohrožené – je taková osoba, která je přímo ohrožena nebezpečným útokem proti životu, zdraví a svobodě, nebo jiným protiprávním jednáním nebo jiným závažným útokem proti lidské důstojnosti

Ohroženou osobou může být žena, muž, dítě, senior nebo osoba tělesně i duševně postižená.

Jejich role jsou pevně dány, jen se zvětšuje nerovnostní postavení mezi nimi, role se nemění a jsou vzájemně blízkými a důvěrnými osobami.

1.3.4 Páchání násilí v soukromí

Čtvrtým znakem domácího násilí je jeho páchání v soukromí bez účasti dalších osob, nebo svědků a aktérů, stranou jakékoliv společenské kontroly a možnosti pomocného zásahu, což je o to daleko horší, že v tuto chvíli útoku není dovolání jakékoliv pomoci. Z tohoto vyplývá, že největším problémem pak bývá tzv. důkazní nouze a často chybí přímé důkazy sloužící k podpoře prokázání děje, který nikdo další neviděl a tak nezbyvá, než tvořit mozaiku dokazování pomocí složitého výsledku okolních svědků bydlících v okolí, co viděli a co mohli slyšet, doložení zvukového záznamu nebo videozáznamu /pokud na to je v dané chvíli čas zareagovat a přístroj uvést do chodu/, po ošetření lékařem doložení lékařskou zprávou a dalším jiným odborným vyjádřením, nebo důkazy. Situace jsou komplikovány samotným okolím, které často nechce uvěřit těmto skutečnostem z důvodu dvojího chování agresora na veřejnosti, kde před veřejností vystupuje jako dokonalý partner a manžel,

ale doma, kde není vidět změna v chování, se chová násilnický a násilník si tímto si vytváří tzv. falešná alibi.

Pod pojmem soukromí nebo společné obydlí rozumíme fakticky byt, dům nebo i jiný objekt ve kterém osoba ohrožená a osoba násilnická obývají společné prostory. Je nutný stav společného bydlení na základě rodinných a jiných blízkých vztahů. Totéž platí a postačí rekvalifikaci domácího násilí i v případě dlouhodobého společného partnerského bydlení na samostatném pokoji hotelu, motelu a ubytovny.

1.4 FÁZE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Domácí násilí není samostatný krátký děj, je to dlouhodobý vnikající proces který má určitou tendenci a postupně se vyvíjí. Tento jeho vývoj se dá označit za fáze domácího násilí. Fáze se dají vykládat určitým způsobem a existují různé modulace fází, kdy nejčastěji se jedná o pět na sebe navazujících skutkových dějů.

1.4.1 Růst napětí v rodině

Jedná se o začínající fázi jakéhokoliv domácího násilí, která je charakterizována narůstajícím jiskřením a silnými emočními vztahy mezi členy v rodině. Napětí mezi jejími členy může být vyvoláno z nejrůznějších příčin. Příčiny mohou být iniciovány kupodivu i z banálních zdravotních důvodů, sexuálního neporozumění a studu řešit intimní neschopnost jednoho z partnerů, tíživá ekonomická situace v rodině až po osobní partnerské averze. Osoba agresora, kdy začíná růst napětí v rodině, bývá nervózní a podrážděná, neustále se stupňuje jeho vyhrocené chování a spojené se slovními provokacemi a útoky. Agresor se v této fázi většinou ještě kontroluje a mívá obavu, že jeho jednání bude odhaleno a postiženo. Poškozená osoba se pokouší agresorovi neodporovat a řešit věci do ztracena mírnou cestou a vyhýbat se konfliktům, ale pokud v této fázi nedojde k radikálnímu ukončení ze strany útočníka, nebo které je iniciováno jiným zásahem nezúčastněných osob, konflikt se přesune do fáze následující a razantnější.

1.4.2 Použití přímého násilí

V této fázi postupně přechází slovní a psychické násilí v otevřené fyzické násilí které se postupně narůstá na své intenzitě co do množství opakovaných útoků, tak do intenzity závažnosti. Násilník již ztrácí kontrolu nad svým chováním a neuvědomuje si, kde jsou hranice hrubosti a intenzity. Oběti nedává moc šancí na výběr situací, ta je bezmocná a začíná uvažovat reálně a násilníka začíná silně nenávidět. Rovněž se začíná zabývat možnostmi ukončení partnerského vztahu s možnostmi konečně vše odtajnit, oznámit vše blízkým příbuzným i orgánům činným v trestním řízení. Na druhou stranu to vše oběť silně vnitřně konfrontuje s budoucí situací která nastane. Jednak je zde strach z reakce partnera na oznámení o odchodu, které bude pravděpodobně doprovázeno ještě intenzivnějším násilím, strachem z ekonomické tíživé situace do které se jeho odchodem dostane a v neposlední řadě strach z reakce nejbližšího okolí, které ji nemusí pochopit, bude na straně násilníka a ona zůstane jako ta nejhorší a nepochopena.

1.4.3 Lítost

V této fázi oběť nechce uvěřit tomu, že její nejbližší osoba je schopna vůči ní takového jednání, je zmatena projevovanou lítostí, kterou jí agresor projevuje za jednání, kterého se předtím dopustil. Ten se snaží celou věc bagatelizovat a zlehčovat a tím dostává poškozenou do situace ve které začne sama pochybovat o věrohodnosti celého jednání a začne se sama přemlouvat, že se jedná o ojedinělý výstup, který je zcela banální, což agresor potřebuje, neboť by si oběť brzy uvědomila, že jednání, kterého se dopustil, se bude s neúprosnou pravidelností opakovat. V této fázi jsou přijímány veškeré druhy omluv a vysvětlení na předešlé jednání, včetně jakýchkoliv dárků, pozorností a úslužností.

1.4.4 Snaha

Slovo snaha v této fázi nás přesvědčuje o tom, že vše nejhorší je za námi a násilník jen

projevuje snahu zdeptanou obět' ukonejšit, uklidnit a dát vše do původního harmonického vztahu. Ovšem ve skutečnosti se jedná o nejzákeřnější fázi, která ve své důslednosti často končí nejtragičtěji a to smrtí oběti.

V této fázi dochází k uklidňování vztahů mezi obětí a agresorem a k oživení předcházejícího klidného života, včetně všech požitků, jakými je společná dovolená, sexuální život, apod. Násilník slibuje ukončením násilností, namlouvá oběti i sobě, že mu na ní záleží ze všeho nejvíce a bez něj by další život nebyl vůbec kvalitní. Nebezpečím pro oběť je její negativní reakce na tyto sliby a v těchto případech násilník pod vidinou jasné totální prohry v nejvíce případech o to více brutálně napadá svou oběť, kdy zde dochází k těžkým újmám na zdraví, končících i násilnou smrtí.

1.4.5 Usmiřování

Poslední fáze se dá nazvat obdobím druhých líbánek a obdobím lítosti. Dochází ke stavu, kdy se násilník neprojevuje ve světle dnů předešlých, okamžiky jsou plné omluv, kterými si sype popel na hlavu, začíná o sobě mluvit kriticky a dokonce připouští svou vinu. Oběť zahrnuje láskou, květinami a snaží se o všemožné projevy něhy. Ne hned, ale časem se s obětí sbližuje i intimně a plánuje rozšíření rodiny, na základě čehož je oběť uklidněna jeho chováním a nakonec je mu vše uvěřeno.

V této chvíli se oběť dopouští své největší chyby, věří, že vše je urovnáno, nebude se již nikdy opakovat, s agresorem nadále zůstává ve svazku z kterého neodchází.

Dle našeho názoru brát tyto fáze, včetně jejich posloupnosti a počtu, jako pevně daný, pravidelně bez výjimky se opakující cyklus, by byla čistá naivita. Neexistuje ortodoxně čistý vzorec chování, mnohokrát se modely prolínají, nebo určitá fáze zcela vymizí. Veličina času je rovněž proměnlivá, všechny fáze mohou být aplikovány s hladkou návazností na sebe v součtu řádu 24 hodin a v některých případech půjde o záležitost měřící se týdenním cyklem, neboť každý případ domácího násilí je specifický a hluboce individuální. To je dáno povahovými vlastnostmi aktérů a jejich emočními schopnostmi, kvalitou a délkou po jakou vztah trvá a dalšími sociálně ekonomickými rysy.

1.5 DRUHY DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Samotné násilí vzniká z pocitů jedince, který se považuje nadřazeným a dominantním nad všemi ostatními jedinci v jeho teritoriu a které určitým způsobem přeměňuje z pocitů již na skutky, přičemž nerespektuje stanovené právní normy. Násilník využívá své vybudované moci nad obětí a nerespektuje její svobodnou vůli v rozhodování. Velmi snadno a rychle dochází ke konfliktu. „*Daleko častěji chybí schopnost a někdy i ochota účastníků konfliktu takové řešení společně hledat*“ (Plamínek, 1994, s. 26). Veřejností je domácí násilí ve velké míře vnímáno a chybně chápáno jen jako fyzické násilí, přičemž je zde nutno rozlišovat několik druhů násilí a to již zmiňované násilí fyzické, násilí psychické, násilí sexuální, násilí sociální a násilí ekonomické.

Existují rovněž dvě poněkud méně časté formy násilí vyskytující se v prostředí vyhraněných seskupení. Jde o rodiny velice silně nábožensky založené a zde jde o násilí spirituální a dále, o rodiny, kde jeden z partnerů změní opačnou sexuální orientaci která v něm dlouhodobě dozrávala a jedinec do ní konečně dospěl a ujasnil si svou pohlavní příslušnost. V tomto případě jde o násilí homofonní.

Ve velké většině případů uvedených druhů násilí se zde tragicky snoubí několik těchto forem.

1.5.1 Násilí fyzické

Jde o nejrozšířenější formu domácího násilí, společnost jej snadno zpozoruje a precizně identifikuje, neboť je okem viditelné. Můžeme zde zařadit různé přidržování končetin a trupu, vtlačení do kouta a bránění v pohybu, údery horních končetin, kopy dolních končetin, tahání za vlasy, pálení, údery jinými předměty, nebo bouchání tělem oběti do pevných předmětů, hrozba zbraní a jiné formy násilí. „*Projevy a následky agrese v nás nebo kolem nás dovedeme popsat docela dobře. Vidí a zná je každý, víme, jak asi agrese probíhá, ale její kořeny jsou nám skryty, možná někde hlouběji, v naší biologické výbavě*“ (Gál, 1994, s. 74).

Za další formy fyzického násilí, které nazýváme emocionální, je považováno násilí které směřuje proti osobám a zvířatům, nebo věcem movitým, ke kterým má poškozená osoba určitý vztah, v případě ženy jde „zatlačit“ opravdu velmi málo, když jde o děti. Dochází k poškozování citlivých osobních věcí, ke kterým je vybudován úzký vztah, poškozování

dlouhodobé sbírky předmětů.

Na těle oběti jsou zanechány stopy po páchání útoku, které nejsou schopny odeznít v řádu několika hodin, ale udržují si svůj charakter viditelnosti několik dnů, jako třeba podlitiny, hematomy a fraktury. Násilník má úlohu velice zjednodušenou, nemusí předem vybírat předmět, kterým útok povede, ani se na něj připravovat. Je schopen čin provést s nadsázkou opravdu holýma rukama. Mnohé domácí násilí bylo započato jedním úderem dlaně do obličeje, avšak později skončilo smrtí oběti a ona pomyslná facka roztočila tragický kolotoč domácího násilí. Právě zde je možno následnému ději zabránit, pokud tato informace pronikne napovrch a bude řešena v prvopočátcích.

1.5.2 Násilí psychické

Je mylně zakořeněn názor, že násilí psychické je podstatně méně nebezpečné, než samotné násilí fyzické, ovšem v tomto případě opak platí dvojnásob. Poranění těla má jednu výhodu, vždy /až na úrazy s trvalými následky/ jednou skončí doba jeho léčení. U psychické újmy na zdraví je pravdou, že duševní šrám na duši nebolí, není okem viditelný a nevyvolá bolest, zato o to hůře jde odstranit a vyléčení je někdy skutečně dlouhodobé a komplikované. V některých případech zanechává hluboké trvalé neodstranitelné následky v podobě těžkých psychických nemocí se kterými pak jedinec tvrdě bojuje do konce svého života.

Psychická forma násilí je velmi obtížně prokazatelná a o to více dokazatelná v rovině trestně právní odpovědnosti, do které ji musí při právní kvalifikaci zakomponovat až výrok patřičného soudního znalce.

Jasným projevem vyvolávání psychického násilí je různá forma zákazů, slovní napadání spojené s výhrůžkami, vulgární zacházení, nadávky, zastrašování, různé formy zesměšňování, myšleno i na veřejnosti, vyhrožování ublížením na zdraví a vyhrožování smrtí, popř. zveřejněním citlivých, až intimních údajů o oběti takového rázu, které poškozená osoba vnímá jako své pochybení a nedostatek které ji může na veřejnosti zcela diskreditovat.

1.5.3 Násilí sexuální

Sexuální násilí patří k druhu násilí, které je chápáno jako velice ponižující a zraňující lidskou důstojnost. Jeho nebezpečím pro okolí je fakt, že jde velice špatně odhalit, často nezanechá stop po svém jednání a tím také narůstá složitost a náročnost jeho pozdějšího dokazování. Proto je tato forma násilí stejně nebezpečná jako násilí psychické. Sexuální násilí je často spojeno s násilím fyzickým a psychickým a tím se jeho nebezpečnost umocňuje. Oběť se stydí mluvit o těchto intimních situacích, často nechce sexuální násilí vůbec oznámit a slabší jedinci poté trpí duševními poruchami, končícími i sebevraždou.

Sexuální násilí je pácháno bez dalších případných osob a svědků, v úzkém kruhu rodinném, právě v jeho nejintimnějších sférách. Pokud se přeci jen vyskytnou svědkové v podobě dětí spících s rodiči v ložnici, které něco zahlédnou a uslyší, je snadno napadnutelné a zpochybnitelné, jak celý děj vnímaly a byly schopny rozpoznat úmyslné násilí, neboť výkřiky bolesti z násilného sexu jsou stejné jako ty, které vycházejí z rozkoše.

Do sexuálního násilí můžeme zařadit všechny běžné i méně běžné sexuální praktiky spojené v kombinaci s nechtěným násilím a ponižování. Oběťmi jsou ženy, muži i děti a osoby přestárlé.

1.5.4 Násilí ekonomické

Ekonomické násilí podle jeho málo viditelného způsobu páchání patří k formám násilí latentního, skrytého. V tomto případě zde dochází k zamezení možnosti oběti disponovat s vlastními nebo dokonce rodinnými finančními prostředky. Je zde uplatňována absolutní kontrola nad všemi výdaji a příjmy v rodině, počínaje nákupy potravin a konče limitovanými výdaji na oblečení, apod. Rovněž zde patří neposkytování finančních prostředků na provoz domácnosti a na děti, vynucování zákazu chození do zaměstnání nebo jej nutit do zaměstnání, které je oběti vybráno a rovněž nucení k ukončení pracovního poměru. Po oběti je vyžadováno každodenní přesné vyúčtování všech výdajů a příjmů, jsou kladeny vysoké nároky na spoření a rovněž je zde vmanipulování do různých úvěrů a půjček, které z důvodu pozdější neschopnosti splácet, nutí rodinu k rozprodávání zařízení domácnosti a majetku a nakonec končí soudními tahanicemi spojenými s exekucí.

1.5.5 Násilí sociální

Sociální násilí je způsob, jak poškozenou osobu cíleně a soustavně sociálně izolovat od osob v okolí i samotného okolního prostředí a násilník se snaží rozhodovat o všech sociálních kontaktech i aktivitách oběti. Ve svých prvopočátcích začíná kontrolou v nejbližším okolí oběti, provádí selekci známých a náhodných osob a určuje s kým se setká a ke komu oběť vůbec nepustí. Posléze rozšiřuje okruh zákazů v rozhodování o odchodech z obydlí, zákaz uskutečňování telefonních hovorů, vč. hovorů a styků v písemné formě prostřednictvím veřejných sociálních sítí spojených se zákazem používání počítače a internetu v době, kdy jej nemůže mít pod kontrolou. Jeho další kontrole podléhá oblékání oběti, výběr šatníku, příkazy, jak se bude chovat, jaký bude mít účes a nalíčení, až po kontrolu jejího pracovního procesu.

Poškozená osoba je tímto druhem aplikovaného násilí postavena mimo realitu okolního světa, tuto přestává vidět a vnímat, žije v jiném uzavřeném světě, který ji nemůže dovolit užívat plnohodnotného způsobu života.

1.5.6 Násilí spirituální

Spirituální násilí je velice málo známá a ojedinělá forma násilí, o to více je však účinnější. Některé oběti jsou nábožensky založené, jiné k tomuto poznání bohužel dojdou v situacích spojených s pácháním určité formy domácího násilí. Spirituální násilí spočívá v zákazu oběti jakýmkoliv způsobem přijímat náboženské přesvědčení a víru. Zákaz spočívá v neumožnění návštěv církevních budov a obřadních míst, zákaz čtení tiskovin s biblickou tematikou, dochází k urážkám postav svatých a oběti mohou být nuceny se zřici své víry i začít vyznávat jiný druh náboženství.

1.5.7 Násilí homofonní

Jedná se o jednu z méně známých forem násilí, ovšem schopnou oběti velice silně ublížit. Jedná se o vyhrožování oběti prozrazením její jiné sexuální orientace, homosexuality. Zvláště v situacích, kdy ke změně sexuální orientace dochází v již v partnerském vztahu. Poškozená osoba je vystavena silnému psychickému stresu nevyvolanému strachem ze ztráty blízkých rodinných příslušníků, dětí, vidinou ztráty postavení ve společnosti i ztráty zaměstnání.

2 OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Oběť domácího násilí můžeme najít všude kolem nás. Obětí je téměř kdokoliv v našem dosahu. Svým způsobem nelze oběť zaškatulkovat dle pevného vzorce do určité části společnosti a společenské vrstvy, neexistuje vzorový model poškozené ženy, muže, dítěte, seniora nebo osoby s tělesným a duševním postižením. Z tohoto pohledu se domácí násilí vyskytuje a profiluje v celém průřezu společnosti. Za oběť domácího násilí můžeme považovat téměř kohokoliv a není výlučně podmíněno profesí, kvalitou partnerského vztahu, etnickou příslušností, náboženským vyznáním, vzděláním nebo sociálním postavením rodiny. Je zcela jedno jakého pohlaví je poškozená oběť, neboť domácí násilí ji v jakékoliv formě citelně ubližuje stejným způsobem a tak v otázce jeho řešení je zcela nepodstatné statistické vykazování obětí podle svého pohlaví. *„Veškeré druhy násilí bývá spojeno s omezováním sociálních možností ženy, jejich kontaktů s vnějším světem, s omezováním ekonomických možností, včetně omezování možnosti vlastního výdělků“* (Gjuričová, 2000, s. 76).

2.1 Domácí násilí páchané na ženách

Výzkumy provedené v posledních letech v Evropě zcela jasně ukázaly fakt, že žena figuruje v drtivé a převážné míře na prvním místě jako hlavní oběť domácího násilí. *„Podle výzkumu provedeného v roce 2003 v České republice Sociologickým ústavem AV ČR a FF UK zažije některou z forem domácího násilí za svůj život celkem 38 procent žen“*. ([cit. 27.2.2009]. Co je domácí násilí. Dostupné na WWW:<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili/>).

Již ze samotného pohledu fyziologického je zcela jasné a lze předpokládat, že muž disponuje větší svalovou hmotou a silou, než slabší ženské pohlaví, což v drtivé většině případů zcela jasně rozděluje možné role. V tomto případě, pokud hovoříme o ženě jako o oběti domácího násilí, nehledejme logiku v rozlišení podle věku, profese, sociálního postavení, vzdělání, apod. Je však zjevné, že ženy s vyšším inteligenčním potenciálem a vzděláním jsou více ochotny bojovat a vystupovat proti domácímu násilí v jakékoliv otevřené formě, komunikují s násilníkem se snaží věc rozebírat, řešit a názorově mu oponovat. Důležitým faktorem je ekonomická nezávislost ženy, neboť v případě, že je ve vztahu vzhledem lukrativnímu pracovnímu místu ekonomicky silnější a nebo je schopná se osamostatnit bez jakékoliv

ekonomické újmy, má snažší roli při rozhodování, odchodu ze vztahu a tím zamezení dalšího násilí. Dále jsou zde ženy, které si do svého partnerského svazku přinesly zakódované prvky chování z původní rodiny, kde byly v roli dítěte a kde docházelo k domácímu násilí, jehož byly svědkem. V těchto případech žena různé formy násilí ve své rodině, kde již vystupuje ona sama v roli matky, často bere jako samozřejmost, za zcela normální způsob partnerského soužití a nemá ani snahu konečného řešení problému. Při násilí na ženách jsou uplatňovány a praktikovány všechny druhy násilí. U starších ročníků a manželství starších partnerů bývá silně úzkostlivě zakořeněno tabuizování, které v těchto lidech do současné doby přetrvává z doby totalitního komunismu a šikanovaný jedinec se úzkostlivě stydí prozrazení. V dnešní době, vzhledem k silné a stálé kampani vedené proti domácímu násilí, mladé ženy nechtějí snášet příkoří a svobodně využívají plně svých práv, včetně možnosti vykázaní osoby ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj, plynoucí z ustanovení zákona č. 135/2006 Sb. O vykázaní .

2.2 Domácí násilí páchané na mužích

Kdo z mužů by se před kamarády, nebo jinak veřejně přiznal, že je doma pod pantoflem, že jej jeho vlastní žena bije a že musí šlapat jako hodinky? Asi bychom takového jedince velice těžko hledali, ovšem i takoví jsou mezi námi. I když se o násilí žen na mužích nehovoří s takovou intenzitou jako je tomu v případech opačných, přece jen existují. Podle střízlivých výzkumů pravděpodobně půjde asi jen kolem 2 až 6 procent mužské populace, neboť statistickou křivku velice nabourává fakt, že se muži jako vládci planety a zastánci silnějšího pohlaví velice silně vyhýbají jakékoliv formě přiznání, natož myšlence se obrátit na nejbližší poradnu se žádostí o pomoc a tím dochází ke zkreslení získaných informací. Fakt, že se stydí, že si trhnou ostudu, je silnější, než samotný akt domácího násilí, které je na nich partnerkou aplikováno. Přitom nejsou ušetřeni žádného druhu domácího násilí z celé jeho široké nepřeborné škály možností. Právě proto je ženské násilí na mužích nesnadno dokazatelné, neboť muž nechce před veřejností odhalit jaký je vlastně slaboch, bývá špatně pochopen a je vystaven výsměchu spolupracovníků, známých a jakoby kamarádů. Žena intuitivně vycítí, kdy je muž slabší povahy a na základě těchto znaků /má nízký práh sebevědomí, je přirozeně plachý, stydí se navázat kontakt s opačným pohlavím/ si nad svým partnerem začíná vytvářet dominantní roli. V době, kdy má nad svým partnerem jasnou převahu, velice dobře toho dokáže využít a začíná aplikovat prvky násilí.

Někdy začne docházet k násilí postupně, začne vyplývat ze vztahu, jindy si žena „silného typu“ s prvky agrese zcela úmyslně vyhledává již pohledem slabší jedince, které pro jistotu podrobí ještě důkladnější selekci s úmyslem, v budoucím vztahu násilnický parazitovat.

2.3 Domácí násilí páchané na dětech

Domácí násilí na dětech je velikou samostatnou kapitolou. Každé dítě je v rodině velice snadnou obětí, v tomto případě musíme problém domácího násilí na dětech sledovat ze dvou úhlů pohledu. Dítě se ocitá v postavení a v roli samotné oběti domácího násilí a také v pasivní roli a v postavení svědka domácího násilí páchaného na jiné osobě mu blízké. Jako oběti domácího násilí jsou děti vystaveny všem druhům domácího násilí, v roli svědka jde vždy o specifickou záležitost ovlivněnou mnoha faktory. Dle odborného názoru Ph.Dr. Gjuríčové Š. *„následky utrpěného traumatu se mohou projevovat ve vývoji dítěte různým způsobem. Reakce dítěte je spolupodmiňována věkem, fází vývoje, předchozími zkušenostmi, jeho adaptačními a obrannými mechanismy, které ke zvládnutí psychického traumatu používá. Emoční prožitek dítěte je spojen s pocity bezmoci, ztráty opory a ochrany s pocity studu a ponížení se zoufalstvím a úzkostí“* (Gjuríčová, 2000, s. 22). K odhalení fyzického a sexuálního násilí dochází při zjištění hematomů a podlitin při různých neplánovaných lékařských prohlídkách, k odhalení psychického týrání může napomoci nejbližší rodina a v neposlední řadě i všímavý pedagog, jenž jej dovodí z písemného a grafického projevu a charakteristického chování ve škole. *„U dětí vystavených dlouhodobému stresu, kterým fenomén domácí násilí bezesporu je, se setkáváme u dětí v roli svědků domácího násilí s behaviorálními příznaky stresu, mezi které patří nerozhodnost, zvýšená nemocnost, sklon ke zvýšené úrazovosti, snížený školní výkon, vyhýbání se odpovědnosti, podvádění, stoupající spotřeba cigaret, alkoholu, drog a léků, závislé chování na některém z rodičů, či jeho chování“* (Vaničková, 2009, s.17). Další vývoj dítěte velice negativně ovlivní a poznamená násilí v rodině, obzvlášť pokud je páchaní v delším časovém úseku. Dítě se pod tíhou události začíná postupně sociálně izolovat, začne se vyhýbat svým vrstevníkům a spolužákům, má problémy se soustředěností, objevují se u něj noční můry a strašidelné sny, stále se vrací k prožitým situacím a zažívá opakující se pocity strachu a hlavně nechce odkrýt své nitro a někomu se svěřit. *„Za jedno z hlavních hledisek násilného zacházení s dětmi možno pokládat tělesné trestání dětí. To velmi snadno předchází do týrání přičemž mezi trestem a týráním je téměř nezjistitelná, zvláště v transkulturálním pohledu“* (Dunovský, 1991, s. 41).

2.3.1 Kojenci

U kojenců a malých dětí může ovlivnit vývoj jejich mozku a narušit smyslový vývoj emocionální stres, který zažívají, v případech, pokud jsou vystaveny domácímu násilí. To se může projevit nekontrolovatelným neodůvodněným pláčem, křikem, zmateností, neschopností zvládat nové úkoly které jsou přiměřené věku a je zde patrná zaostalost ve vývoji.

2.3.2 Předškoláci

Předškoláci, vzhledem k tomu, že vnímaným situacím nerozumí, jsou zaměřeny do sebe, mohou se považovat za viníky celé události a svalují vinu na sebe. Jsou schopny zachytit pouze část události a proto zbytek doplní vhodnou kombinací reality s fantazií. Situace popisují způsobem tomu odpovídajícím, pamatují si pouze útržky, jejich podání výpovědi nemá logiku, děje jsou připisovány kouzlům a čarování. Sami se občas začínají chovat způsobem násilnickým, kdy agresí směřují na hračky, věci, děti i rodiče. Jejich chování je napjaté, nazlobené, hledací osobu blízkou ke které se upnou, okolí se nemají tendenci svěřovat. U některých je patrna regresní forma v chování, chovají se tak, jako by jim bylo méně let /pomočování, dudlání palce/.

2.3.3 Děti ve věku 6 – 12 let.

Děti v tomto věku jsou obecně schopny události vnímat detailněji s hlubším podtextem, již si uvědomují nebezpečí situací a nahromaděné události řeší dvojím způsobem. Buď se je snaží vykompenzovat výtečným prospěchem ve škole, avšak za cenu nezájmu kontaktu s vrstevníky, přerušovaným spánkem spojeným s nočními můrami a nebo právě laxním přístupem a zhoršeným chováním ve škole, spojeným s porušováním všech pravidel slušného chování a zákonných norem, nedbalostí, nesoustředěností a inkriminací k tzv. zakázaným adrenalinovým aktivitám.

2.3.4 Děti ve věku 13– 18 let

Mladistvý má v tomto věku vnímání reality na stejném stupni jako dospělá osoba, ovšem s krizových situacích reagují nevyzpytatelně, jednají buď velice na úrovni a situaci zvládnou jako zkušený dospělý, nebo naopak reakce má formu dětské nezralé naivity. V tomto věku je zjevná snaha se izolovat nebo vyhýbat kontaktu se stejně starými vrstevníky, nebo právě opačně polarizovaná zvýšená aktivita. Jedinec ztrácí důvěru v sebe sama, jsou rozpoznatelné diametrální změny v chování a vztahu k rodičům. Hrozí, že bude hledat únik ignorováním školní docházky, mohou se objevit sklony k požívání alkoholických nápojů a jiných omamných a psychotropních látek. Velkým nebezpečím u těchto mladistvých osob, které se pohybují v prostředí domácího násilí může být riziko, že se z nich postupem času stanou bezdomovci, osoby bez trvalého bydliště, či přístřeší a hlavně, začnou se sami na domácím násilí podílet a účastnit se jej aktivně. „*U adolescentů je v popředí deprese sebepoškozování, sebevražedné pokusy, poruchy spánku i jídla*“ (Lungren, 1993).

2.4 Domácí násilí páchané na seniorech

Na veřejnosti se řeší otázky týkající se domácího násilí mezi partnery. Rovněž existují případy týrání starých a přestárých osob, tyto jsou vyjimečné, ojedinělé, nikoli však neexistující. Společnost jakoby o nich nevěděla a tak se o nich ani moc nemluví, nediskutuje a nikoho to moc nezajímá. Podle odborného názoru profesorky Doc. PhDr. Vykopalové, byla tato problematika dobře vystižena a charakterizována slovy: „*Obyvatelstvo všeobecně stárne, klesá natalita a problémy seniorů stále více vystupují do popředí. Staří lidé se stávají aktuální ohroženou skupinou, která je stále početnější i z hlediska kriminality, která zahrnuje násilí fyzické, psychické, ekonomické či majetkové vykořisťování, ale zahrnuje i další projevy v podobě neposkytnutí péče nebo neuspokojení některých potřeb*“ (Násilí na seniorech jako aktuální problém současné společnosti, Doc. PhDr. Vykopalová H, seminář Olomouc, 2002). Každý člověk jednou zestárne a stane se seniorem. Co s ním, kam s ním? Okamžitě se vyskytne situace, v které normálně fungující rodina nevidí žádný problém a senior ve slušných podmínkách důstojně a klidně žije v komunitě rodinného kruhu až do konce svého života. Pro jiné se takový člověk stává přítěží, začíná vadit a obtěžovat, byť jen svou přítomností, snaží se situaci řešit buď jeho vystěhováním do domu pečovatelskou službou

nebo do jiného sociálního zařízení pro seniory. V případě, že jim toto není z jakýchkoliv příčin, byť ekonomických, umožněno, začínají starého člověka doma postupně terorizovat a vybijet si na něm svůj vztek. Senioři jsou poté vystaveni různým druhům týrání, šikany, strádají psychicky, jsou uzavíráni a zamykáni v místnosti, není jim umožněno chodit vykonávat tělesné potřeby, je jim odpíráno jídlo, apod. Nejhorší na tom všem je fakt, že násilí se na nich dopouští vlastní děti, vnuci i partner. Místem, kde dochází k násilí bývá společné obydlí, rodinný dům, byt v panelové zástavbě, kde je násilí páchaní častěji vzhledem k dostupnosti objektu oběti a dále může být místem byt, dům nebo pokoj v sociálním zařízení, do kterého za poškozeným dochází agresor v určitém intervalu. Důvod návštěv bývá většinou spojován s donáškou jídla, potřeby úklidu prostor, nebo prostě jen návštěva za účelem odejmutí důchodu, jiných finančních prostředků a náležitostí. Senioři nejsou schopni se bránit, popřípadě si říci o jakoukoliv pomoc, jsou izolovaní a proto jejich problém s násilím není vidět a neřeší se. Také velkou roli hraje jejich stud za to, že jsou napadáni vlastními dětmi a vnuky a tak raději před okolím o svých problémech mlčí. Násilí na seniorech je ovšem časovaná nálož, která tiká velice nenápadně, potichu. O to více je její výbuch destruktivní s době emotivně citlivější, v období vánočních svátků, velikonoce, apod. Mnoho seniorů se totiž nedokáže s nastalou situací vyrovnat, ztrácí smysl jakékoliv pozitivní vidiny do budoucna, uvědomuje si, že je pro vlastně pro rodinu zbytečný a přítěž a v důsledku nezvládnuté složité psychické situace často dochází k vyústění s nejhorším možným řešením situace, sebevraždou. Tato problematika seniorů by zcela jistě potřebovala daleko větší osvěty a pozornosti nás všech.

2.5 Domácí násilí páchané na tělesně a mentálně postižených.

Velmi snadnou obětí domácího násilí se stávají osoby s jakoukoliv fyzickou nebo mentální indispozicí. Hlavním prioritním důvodem u postižených osob je samotný fakt, že tyto postižené osoby nejsou schopny rozpoznat nebezpečnost konaného a páchaného násilí z důvodu své snížené rozpoznávací schopnosti, jsou důvěřivé, nemají zkušenost s tzv. běžným životem. Nedovedou rozlišit, kdy se jednání odklání od normálu a kdy začíná jít o porušování byť dobrých mravů, konče překročením trestně právní roviny. Násilník těží z jejich bezmezné citové a ekonomické závislosti, není jakéhokoliv úniku a není jim znám způsob adekvátní obrany. Mentálně a tělesně postižená osoba je na násilníka často odkázána, nemůže

se bez jeho služeb a pomoci obejít a uvedený fakt násilníkovi jen nahrává. Tělesné postižení často zabraňuje postiženému týrání oznámit, neboť jednak vzhledem k svému tělesnému postižení nemá jak, tak samotnou neschopností komunikace. Proto mnohdy nejbližší rodina netuší, čím postižený prochází, neboť agresor koná tak, aby nebyly viditelné důkazy a nebyl prozrazen. Uvedený druh páchaného násilí na tělesně a mentálně postižených osobách je nejpodlejší způsob jednání a násilí na osobách, které nejsou schopny se bránit, nebo si samotné týrání ani neuvědomují a svědčí o záporných morálních hodnotách a vlastnostech pachatele.

3 PACHATELÉ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

K osobě oběti domácího násilí máme shrnuto a prozkoumáno poměrně dostatečné množství informací. O osobě pachatel domácího násilí, řečeno agresorovi a pachateli, toho však víme nepoměrně málo a jedná se o pole neorané. Při vyhodnocování informací k osobám násilníků je mnoho veličin čistě spekulativních, neboť v současné době nebyl tímto směrem prováděn žádný specifický výzkum, který by vnesl dostatečné množství nových doplňujících informací, z kterých by bylo možno objektivně čerpat při vytváření typického profilu osoby pachatele. Vychází se především a zcela jednoznačně z informací poskytnutých samotnými oběťmi domácího násilí, dále výzkumy na poli psychologického, které jsou schopny poskytnout informace k sestavující typické povahové rysy osobnosti násilníka a dále výzkumy kriminologického charakteru. O domácím násilí jsou rozšiřovány typické mýty ke kterým zjevně patří obraz „domácího násilníka“.

„Dle výzkumu STEM pro BKB a Phillip Morris z roku 2006 se každý druhý člověk starší 15ti let se domnívá, že napohled slušní lidé se domácího násilí nedopouštějí. Slušnými lidmi jsou zde míněni ti, kteří vypadají na první pohled slušně a kteří jsou na pracovišti známí svým slušným a společenským chováním vůči svým kolegům. Ve skutečnosti je však domácí násilí páčáno agresory různého věku, sociálního i ekonomického postavení, vzdělání, etnické, náboženské i rasové příslušnosti i povahového založení. Ve všech případech, kdy byli klinicky zkoumáni pachatelé domácího násilí, se ve vzorku zkoumaných osob objevily všechny osobnostní typy, a to od silně se kontrolujícího (tzv. overcontrolling typ), dominantního a agresivního prototypu až po impulzivního, úzkostně zlostného, slabého (tzv. undercontrolled typ) a podezřívavého prototypu pachatele. Zjednodušeně se tedy dá říci, že dosud nebyl objeven žádný povahový rys, který by byl jako jediný typický pro domácího agresora“ ([cit.5.12.2007] Pachatelé domácího násilí. Dostupné na internetové stránce <<http://www.rodina.cz/clanek6055.htm>>).

Na agresivní chování pachatele mají vliv určité rizikové faktory které zvyšují určitou pravděpodobnost při jeho agresivním chování. Mezi tyto hlavní rizikové faktory patří anomálie osobnosti, kdy se jedná o konfliktní osobnost s narcistickými sklony, která nezná hranic, ani žádných sociálních zábran. Alkoholik nebo osoba závislá na psychotropních a omamných látkách, jedná se tedy o notorické alkoholiky a osoby se závislostí na všech drogách. Rovněž se může projevit transgenerační přenos, kdy z mateřské původní rodiny mají zakódováno řešení problémů cestou násilí. Psychiatrické diagnózy, schizofrenici, psychopati,

sexuální devianti a další nepříznivé životní okolnosti jako je ztráta zaměstnání, krach firmy, či duševní onemocnění, to jsou jen další faktory ovlivňující chování osoby pachatele. „Významná česká viktimoložka Ludmila Čírtková rozděluje pachatele domácího násilí takto: *rozpadlý alkoholik, stresovaný slaboch, nepolepšitelný sadista, domácí násilník s dvojitou tváří, normální násilník, reaktivní násilník, jiný pachatel*“ ([cit.5.12.2007] Pachatelé domácího násilí. Dostupné na <<http://www.rodina.cz/clanek6055.htm>>).

Podle několika hledisek se dají domácí násilníci rozdělit do několika skupin typických pro každého násilníka :

Instrumentální typ agresora - uvedený typ agresora jedná vždy velice chladnokrevně a promyšleně bez jakéhokoliv soucitu, vždy s cílem mít moc, někoho ovládnout a ublížit. Tyto osoby násilníka si zachovávají pečlivě hlídanou dvojitou osobnost typu Jekyll a Hyde. Jsou k sobě i okolí velice pečliví, až úzkoprsí, velice dbají o svoji vizáž a vyznačují si vyšším stupněm inteligence a vzdělání.

Sadistický typ agresora, tvrdá forma osobnosti a násilníka od kterého nemůžeme čekat žádné slitování. Vyloženě dychtí a má potěšení při způsobování krutosti a utrpení druhým. Jedná se o necitlivého jedince s psychopatickými rysy osobnosti.

Násilník nadměrně kontrolující své agresivní impulsy – u těchto násilníků trvá velice dlouho než vybuchnou a začnou terorizovat své okolí, neboť se dokáží velice dlouho ovládat a zároveň kontrolovat své jednání. Zato jejich pozdější výbuch agrese je přímo úměrný délce jeho oddalování a jeho forma aplikovaného násilí je velice silná, ničující a náhlá, kdy oběť takové jednání vůbec nečeká, je zaskočena a o to více tímto jednáním ochromena.

Emocionálně reaktivní typ násilníka – jedná se o osoby se zvýšenou impulzivitou, připravenou kdykoliv pohotově reagovat na jakýkoliv sebemenší podnět agrese. Jsou to osoby se s neklidem v duši, se špatnou náladou a splíny na duši, které mají nízký práh sebevědomí. Násilníci uvedeného typu mohou být pro okolí velice nebezpeční z důvodu narušené brány přirozené sebekontroly.

Psychopatická osobnost agresora – charakteristickými vlastnostmi psychopatické osobnosti jako agresora jsou jasné známky chorobné lhavosti, slabé sebekontroly a nezodpovědnosti k sebe sama a okolí. Bývají velice impulzivní, necitelní, egoističtí a rádi vyzdvihují vlastní hodnoty a skutky. Charakteristickým znakem bývá jejich snaha o manipulaci s partnerem a lidmi, se kterými přijdou do styku.

Na násilí v rodinách se mohou podílet všichni její členové, je časté a týká se úplně všech rodinných vztahů. Jak pachatel domácího násilí, stejně jako jejími oběťmi, se mohou stát všichni její členové bez ohledu na postavení v rodině, pohlaví, věk, apod.

Nejde jednoznačně určit, které z pohlaví vede prim a dá se označit jako zjevný agresor a domácí násilník. V tomto ohledu se výzkumy různí a to z hlediska formy aplikovaného násilí a dále z pohledu a rozboru útoků, které jsou považovány jako domácí násilí.

Rovněž v otázkách věkového zařazení osoby agresora je široké spektrum možností a není typově možné s určitostí říci, která věková skupina více inkriminuje k násilnickému vzorci chování, či které skupiny se to týká nejméně.

Je zřejmé, že nejde taxativně vyhranit a popsat všechny typy násilníků s jejich povahovými a morálně volnými vlastnostmi, neboť každý případ i se svými aktéry je jedinečný, ač má mnoho společných rysů, avšak v zásadě se bude diametrálně lišit ve všech detailech.

4 INSTITUT VYKÁZÁNÍ OSOBY

Pod pojmem vykázání osoby ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj se rozumí legislativně upravený akt, který dovoluje tolik potřebný okamžitý zásah do manželského, či partnerského soužití a svazku, ve kterém k domácímu násilí dochází a to s právní čistotou aplikovaný pomocí složek Policie ČR, následně sociálních pracovníků, apod., Vykázání je opatření netrestního charakteru a je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby z hlediska rizika hrozby budoucích útoků. Fakticky jde o oprávnění spočívající odstranit násilnou osobu z bytu nebo domu společně obývaného, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Potřebnou právní úpravu nalezneme zakotvenou v *Zákoně č 135/2006 Sb.* (Sbírka zákonů 135/2006 - Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím), kterým byly doplněny a pozměněny zákony, které se zabývaly problematikou a ochranou osob před domácím násilím. Vzhledem k nejednotnosti výkladu a některým nepřesným formulacím byla v polovině roku 2008 přijata *novelizace Zákona o Policii České republiky č. 273/2008 Sb.* (Sbírka zákonů 273/2008, Zákon o Policii České republiky). Institut vykázání byl touto právní novelizací upraven s platností k 1.1.2009 a týká se přímo v *Hlavě VII- § 44 až § 47 –Vykázání do nového znění pod § 21a uvedeného zákona* (Sbírka zákonů 273/2008, Zákon o Policii České republiky).

4.1 Vykázání dle § 21a zák. č 283/1991 Sb. O Policii České republiky

„Odst.1- Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn toho, kdo je podezřelý z takového jednání, vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou (dále jen "společné obydlí"), jakož i z jeho bezprostředního okolí. Součástí vykázání je rovněž zákaz návratu do vymezených prostor. Toto rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy bylo prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Osoba, proti níž vykázání směřuje (dále jen "vykázaná osoba"), je poté povinna neprodleně opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje“ (Sbírka zákonů 273/2008, Zákon o Policii České republiky).

4.2 Možnosti pomoci při vykázání osoby ze společného obydlí

4.2.1 Policie České republiky

Policie v tomto případě zakročuje, pokud je o to poškozenou osobou požádána. Oznámení může být podáno i dalšími rodinnými příslušníky nebo zúčastněnými osobami, popř. jinými institucemi. Hlavním úkolem zákroku je na místě činu okamžitě ukončit a zabránit páchání jakéhokoliv dalšího násilí a v případě, že jsou splněny všechny zákonné podmínky / 4 znaky domácího násilí – přítomnost některé z forem násilí, dlouhodobost, jasně rozpoznatelné role, nárůst intenzity násilí/, rozhodnout o vykázání agresora. Policista přitom vychází z předešlých útoků, které musí být oznámeny a protiprávní jednání musí být zadokumentováno. Vykázání osoby agresora je pevně stanoveno 10-ti dny bez ohledu na typologii násilí. Samotný úkon na místě provádí pověřený policista, který o tomto informuje místně příslušné intervenční centrum.

Policie České republiky při řešení domácího násilí vychází a řídí se ustanovením § 21a zák. č 283/1991 Sb. *O Policii České republiky* (Sbírka zákonů 273/2008, Zákon o Policii České republiky). Zde jsou taxativně pevně dány podmínky za jakých je možno použít toto ustanovení zákona a jsou zde přesně stanoveny pojmy týkající se osoby ohrožené, upřesnění prostoru kde může dojít k vykázání, přítomnosti nezúčastněné osoby, povinnost agresora vydat klíče, podání předběžného patření k soudu, který rozhoduje okamžitě a neodkladně, atd. Postup, jak policista ČR má v těchto případech domácího násilí postupovat je zakotven v *Závazném pokynu č. 179/2006 / ZP PP 179/2006,* (Závazný pokyn PP číslo 179/2006, ze dne 27. listopadu 2006 kterým se stanoví postup příslušníku Policie ČR v případech domácího násilí), který obsahuje výklad základních pojmů, stanoven postup, identifikace domácího násilí, podmínky pro vydání rozhodnutí o vykázání, pokyny policisty k činnosti na místě a poté při kontrole dodržování vykázání a nakonec náležitosti sepisovaných úředních záznamů a formulářů, které policista vyplní.

4.2.2 Intervenční centrum

Počátek roku 2007 přinesl změnu pro oběti domácího násilí, má jim pomáhat systém postavený na třech pilířích: policejním zásahu při aktuálním násilí a vykázáním násilníka

z bytu; intervenčním centru pro oběti; a občanskoprávním řešení, např. vydáním předběžného opatření. Intervenční centra jsou specializovaná pracoviště, která poskytují ohroženým osobám pomoc v oblasti sociálně právní, psychologické i organizační. Ze zkušeností vyplývá, že současná zařízení sociální péče nejsou na takovou integrovanou a specializovanou pomoc uzpůsobena a v systému sociálních zařízení pracoviště zaměřená na krizovou pomoc osobám dotčeným domácím násilím chybí. *„Intervenční centrum by mělo poskytnout základní informace o tom, jaké kroky může poškozená osoba v dané situaci učinit, poskytnout kontakty na další poradny, kde poskytují dlouhodobé poradenství, pomoci s hledáním azylového bydlení z důvodu násilí v rodině, poskytnout základní právní informace, informovat osobu o svých právech“* ([cit.4.4.2011] Stop násilí. Dostupné na internetových stránkách WWW<<http://www.stopnasili.cz/zeny/kdo-mi-pomuze.html>). *„Zaměstnanci intervenčních center jsou při pomoci osobám ohroženým násilným chováním povinni zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se při výkonu své činnosti dozvěděli. Sdělit takové skutečnosti mohou jen se souhlasem osob, kterých se tyto údaje týkají; pro účely trestního řízení orgánům činným v trestním řízení však i bez takového souhlasu“* (výklad JUDr. Petra Zemana Phd., časopis Soudy).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 STANOVENÍ CÍLE VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU

Pro stanovení cíle výzkumného problému je pro mne zjištění, zda jsou, nejen touto problematikou dotčení, občané informováni a mají povědomí o zákonných opatřeních a možné institucionální pomoci proti latentní domácí násilí. Otázky výzkumného problému by měly být jednoznačně položeny tak, aby dotazovaný pochopil podstatu dotazu a byl schopen i svým vlastním vnímáním a pocity se vyjádřit k problematice zkoumaného tématu. Stanovení problémů začíná tzv. předběžnou teoretickou analýzou, získáváním co největšího množství informací o oblasti kterou hodláme zkoumat. Dalším bodem pro stanovení problému je formulování operacionálních definic. Jde o to definovat pojmy, kterými se bude výzkum zabývat, tak aby jeho výsledky byly nějakým způsobem zachytitelné a uchopitelné. Např. při zkoumání agresivity u dětí, které jsou fyzicky, či psychicky týrány. Z kvantitativního výzkumu můžeme stanovit existenci jedné reality a vysvětlení případného jevu. V opačném případě při zjišťování problematiky více do hloubky, bych se rozhodla pro následnou kvalitativní formu výzkumu, kde bych mohla blíže, osobně zjistit postoje a subjektivní aspekty jednání lidí s podrobným, výstižným a plastickým popisem situací, které by byly zkoumány. Výsledky získané dotazníkem můžeme zpracovávat kvantitativně, statistickými metodami, ale důležité je také kvalitativní hodnocení výsledků.

5.1 Metody provedeného výzkumu

Nelze pro zjištění tak složitého problému zvolit jen jednu metodu sociologického výzkumu, proto jsem dotazník směřovala jak ke zkoumání z hlediska kvantitativního tak z hlediska kvalitativního procesu. Domnívám se, že každá z uvedených metod nám dá ucelený pohled na danou problematiku. Při zjištění kvantitativní metody bychom nerozeznali použití metody kvalitativní, ze které můžeme zjistit více detailních informací a spontánní projev dotazovaného. Empirický kvantitativní výzkum mi dovolí hodnotit bez emocí a poznání dotčených osob zjistit objektivní stránku jejich vnímání na danou problematiku. Výběr osob by měl být prováděn tak, aby co nejlépe reprezentoval jistou populaci. Z provedeného smíšeného výzkumu bych si kladla za cíl nalezení odpovědi na zásadní otázky týkající se tématu. Je zřejmé, že odpovědi se budou lišit od toho zda dotazovaný byl již od ranného

dětství přímo dotčený domácím fyzickým a psychickým násilím od těch, kteří o této problematice slyšeli jen z vyprávění nebo televizních spotů a v jaké podobě by řešili vzniklou situaci oni samotní. Také jiné odpovědi lze očekávat od osob, které mají své sociální podmínky vyřešeny a nemusí brát ohled na ekonomickou stránku. Zda mají dotazování povědomost o státních i nestátních institucích, které poskytují ochranu obětem domácího násilí. Smíšené metody bych chtěla ověřit na dvou skupinách dotazovaných. První skupinou by byla třída octávy víceletého gymnázia, kde bych zjišťovala názory mladé populace a stejného věku. Druhou skupinou, které by otázky dotazníku byly směřovány, by byly právě ženy, které z jakéhokoli důvodů přechodně pobývají v domově pro matky s dětmi, které jsou různého stáří, jiných národních etnik a odlišného stupně vzdělání. Dotazníkem bych si stanovila za úkol zjistit, zda případná ohrožená osoba ví, kde a jakým způsobem se může před domácím násilím bránit (chránit) a zda by případné pomoci využila.

5.2 Technika dotazníku - kvantitativní šetření

„Dotazník je způsob psaného řízeného rozhovoru. Na dotazy, které jsou na rozdíl od rozhovoru psané, se vyžadují písemné odpovědi“ ([cit. 10.2.2012]. Dostupné na WWW: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>).

Je méně časově náročný než rozhovor. Při sestavování dotazníků je třeba promyslet a přesně určit hlavní cíl dotazníkového průzkumu, logicky a stylisticky správně připravit konkrétní otázky a před definitivní aplikací dotazníku ověřit na menším počtu osob. Subjektivnost dotazníku je dána tím, že dotazovaný zde může různým způsobem ovlivňovat své výpovědi. Může se snažit jevit společensky lepší.

Má-li být dotazníkem získaná výpověď směrodatná, je třeba dávat dotazník v písemné formě pouze dospělým osobám s přiměřenou inteligencí /u mentálně retardovaných jedinců nastávají někdy v používání dotazníku komplikace/. Metody dotazníku jsou použity ke zjišťování předběžných údajů. Některá data uvedená v dotazníku je nutno si ověřit, nebo doplňovat rozhovorem. Při sestavování dotazníku je nutno dbát na to, aby byl srozumitelný a neobsahoval sugestivní otázky. Zkoumané osoby mohou při vyplňování dotazníku více zvažovat své odpovědi; nejsou pod tlakem nutnosti okamžité odpovědi jako je tomu při aplikaci metody interview. Jak při rozhovoru, tak i dotazníkem se zjišťují, jak fakta tvrdá /např. nacionálie, pohlaví, věk, povolání/, tak fakta měkká /např. názory, zkušenosti, zájmy,

postoje, hodnotový systém, prožitky, představy, přání, potřeby/. Výsledky metody dotazníku jsou často značně zkresleny velkou vnitřní korekcí, autocenzúrou některých zkoumaných osob, které usilují odpovídat ve shodě s tzv. sociální deziderabilitou /sociální žádoucností/, tedy adaptivně, nikoliv expresivně /upřímně, ryze, pravdivě/.

U stanovení otázek pro případný dotazník bych vycházela z již známých hledisek, které má dotazník obsahovat. Snahou je získání z odpovědí respondentů zcela jasné odpovědi. Konstruovat dotazník formou jasných, srozumitelných otevřených, či uzavřených otázek, aby nedošlo k případnému nepochopení. Určitá část otázek by měla dát možnost výběru alternativy odpovědi z více možností. Dotazník bych volila formou anonymity, kdy pouze dvě otázky bych koncipovala k určení identifikace. Tím lze zvýšit upřímnost odpovědí. U písemných otevřených otázek, či dotazů je žádoucí, aby respondenti zvolili odpověď jako své vyjádření k popsání problémů, případně zvolit alternativu svými slovy.

5.3 Technika interview

Interview je formální setkání, přímá komunikace, která vede ke zjištění a identifikaci informací. Cílem je shromáždění co největšího počtu odpovědí na otázky a následné zadokumentování. Úspěšnost interview záleží na podmínkách, prostředí ve kterém se interview uskutečňuje, ale také na důvěře k výzkumníkovi. Schopnost komunikace, dovednost a rovnováha mezi dotazovanými je základem pro objektivní odpovědi. Na otázky nám respondent svým mimickým projevem, řečí těla a gesty dá možnost získat ucelený pohled na postoj dané problematiky, kterou výzkumník sleduje. Výhodou otevřených otázek je relativní snadnost, osobní formulace dotazovaného, snazší projev odpovědi. Nevýhodou jsou detailní podrobné odpovědi, kontrola a průběh interview. *„U uzavřených kladených otázek je výhodou čas, porovnatelnost, přímost a důležitost spontánních informací. Z zodpovězených otázek můžeme určit stanoviska, postoje, chování, jednání a osobní mínění respondentů, které bychom nezískali z kvantitativního sociologického šetření. Záměrem je porozumění chování lidí a shromáždění údajů o konkrétním vyjádření zúčastněných“* ([cit. 18.2.2012]. Dostupné na WWW: <http://gml.vse.cz/data/2008/10/2-techn-shr-faktdotazniky-podklady.pdf>).

5.4 Způsob zpracování získaných faktů

Při zpracování získaných faktů a hodnocení výsledků bych v tomto případě postupovala podle nejběžnější metody zpracovávání a uspořádání dat, metodologickými postupy a sestavením tabulky četnosti pro každou otázku zvlášť. Základní třídění, tzv. čárkovací metoda, se hodí spíše pro celkový výstup kvantitativní výzkumu. Takto zjištěné a roztříděné informace lze také zavést do grafického znázornění naměřených dat a je možná jejich prezentace v názorné podobě histogramu četnosti, polygonu četnosti, součtové křivky nebo výsečového grafu.

5.5 Vyhodnocení výsledků

Výsledné dotazníkové a konzultační hodnocení by bylo pro mne zjištěním, zda dvacet let soužití v demokratické společnosti posunuly názory respondentů k problematice latentního domácího násilí a snažila bych se o porovnání z výzkumy, které byly zpracovávány před rokem 1989 v ČR.

6 KAZUISTIKA

6.1 Příběh paní Šárky:

Při popisu životních příběhů žen vycházím ze skutečné reality s kterou jsem přišla do styku při výkonu povolání. Půjde o dva příběhy žen o kterých se domnívám, že v nich ženy byly schopny vylíčit to, co je v životním soužití s milovanou osobou potkalo. Příběh paní Šárky jsem si vyslechla v malé útulné kavárničce, kdy jsem si po vzájemné domluvě tuto ženu pozvala. Dostavila se paní plnější postavy, s úsměvem přes celou tvář, ve věku 35 let. Již při prvních větách líčení životních zkušeností, které mi nastínila, jsem nabyla dojmu, že tento úsměv na vrásčité tváři, této životem zkoušené ženy, nebyl vždy. Ale popořadě. Paní Šárka vyrůstala na malém městě, kde si každý vidí, až do talíře, se dvěma sourozenci v milující rodině. Jediný, jak dnes říká škrálop na rodině je to, že rodiče byli velcí místní představitelé KSČ. V době dětství, to samozřejmě negativní hodnocení nebylo. Jako mladá dívka se zamilovala do muže, který byl ženatý. Zanedlouho zjistila, že s ním čeká dítě. I přes tvrdé zásahy rodičů si své dítě uhájila, ženatý muž se od mladé dívky distancoval a ona dodnes nevedla otce jejího prvního milovaného syna. I přes velkou „ostudu“ na malém městě, právě rodiče byli Ti, kteří se jí a vnuka ujali. Zlom nastal, až si po nějaké době našla nového přítele. Ze začátku se k dítěti, k ní samotné, i jejím rodičům choval velmi zdvořile a rodiče byli rádi, že nezůstane s ostudou sama. Nutili ji, aby žila ve spořádané rodině a mladíka, který má zájem i o její nemanželské dítě si vzala. Než se stačila pořádně rozhodnout, zjistila, že je s přítelem v jiném stavu a jak sama říká, kdyby si ho nevezala, tak by jí rodiče zcela určitě vydělili. Narodila se jim dcera. Pro manžela to bylo zklamání, ale ona byla ráda. Honička kolem dvou dětí byla velká a jak sama dnes přiznává, ne vždy byla naladěna na tzv. noční hovory manžela. Manžel se doma začal zdržovat čím dál tím méně, říkával, že si potřebuje jít po náročné práci odpočinout za kamarády do hospody, když doma je jen slyšet dětský řev a všude smrdí „posrané“ plíny a přitom se doma válí s děckama na mateřské dovolené. Jeho pozdní, až noční příchody, byly čím dál častější, hladina vypitého alkoholu se také zvyšovala a kuráž v něm byla intenzivnější. Každá její zmínka o nočním příchodu byla po zásluze odměněna fackami, slovním ponižováním a později to již vyústilo až k psychickému týrání nejen jí, ale i dětí. Samozřejmě se toto jeho chování projevovalo i na vynucování si tzv. manželských povinností. Když odmítla, vzal si co potřeboval velmi násilnou a ponižující cestou. Syn začal navštěvovat první třídu, potřeboval klid, protože

už z dřívějšího chování k němu, se otčíma bál. Největší výchovná opatření se podle jejího muže dělají, když přijde živitel rodiny domů a vyžaduje dostatečnou péči o něj. V noci většinou vzbudil syna a začal s ním probírat věci do školy, když nedokázal splnit úkol, častoval jej vulgárními nadávkami a posléze začal i fyzicky napadat. Snažila se syna bránit, zamkl ji v jiné místnosti a jen slyšela, že syn dostává další políčky. Někdy se stalo, že manžel usnul a syn se ji bál jít odemknout, tak tam syn až do rána u opilého otčíma klečel. Podle slov paní Šárky, to že bil ji, jí až tolik netrápilo, jako to, že se již začal sadisticky ukájet na dítěti. Občas se svěřila mamince, ale ta ji řekla, ať je ráda, že ji nosí pěkné peníze domů a konečně jsou úplná rodina a to je přeci základ státu. A to, že si občas s kamarády vypije, je zcela normální. Svěřila se jí, že občas od něj dostane i nějaký políček, ale maminka to okomentovala slovy „a neprovokuješ ty ho trochu“? Jedna z kamarádek mi řekla, že to je zcela normální, že její muž zastává názor, že po ránu, než muž odejde do práce, se má žena preventivně profackovat, aby přes den neměla roupy. Tak to snášela jako vzorná žena. Její utrpení ukončila situace, kdy šla opět jednou po městě s dětmi, kdy zrovna v sobě prožívala vnitřní boj, protože se dozvěděla od lékaře, „maminko, gratuluji, jste těhotná“!!!! Přemýšlela o tom, jak půjde na potrat, vždyť to dítě nechtěla, již dávno s manželem sexuálně dobrovolně nežila a zabývala se myšlenkami, že to dítě nenávidí, tak jako manžela. Až v tom šla naproti její spolužačka ze základní školy. Ta si všimla modřiny, kterou měl hoch v obličeji a ptala se „co se mu to stalo“? Klučina bez váhání odpověděl naučenou větu „spadl jsem ze schodů“. V tom se už paní Šárka pod všemi emocemi, neudržela a začala plakat, kdy opravdu pozorná známá vytušila, že se děje něco horšího a paní Šárku přemluvila, ať jde k nim na kafe, že si děti pohrají a oni si popovídají. Po dlouhém přemlouvání šla a své kamarádce vše vylíčila. Ta je již domů odejít nenechala a začala konat. Oslovila azylový dům pro matky s dětmi, kde spolu zašly a věci začaly mít rychlý spád. Do dvou dnů se i s dětmi nastěhovala do azylového domu a začalo se konat i ve věci trestní. Dnes jsou tomu již čtyři roky, kdy tuto životní změnu podnikla. Je rozvedená, dítě, které čekala s manželem si nechala a stala se nájemkyní městského bytu. Sice má dvě práce, ale nelituje. Lituje jen toho, že syn musel ponižování a násilí snášet s ní a z toho se velmi obviňuje. Již jsem pochopila proč ten velký úsměv ve tváři. A ten úsměv ji fakt slušel!!!!!!!

6.2 Příběh paní Věry:

Paní Věra je vysokoškolsky vzdělaná žena ve věku 43 let, která vede středně velkou zahraniční firmu zabývající se zásobováním lékáren. Nyní žije na vesnici ve vysněném a svépomocně postaveném domě s dcerou. Na její příkladné manželství po boku uznávaného lékaře, které se jí stalo peklem, vzpomíná se slzami v očích. Jak to již v dnešní době bývá, paní Věra popisuje začátek svého manželství velmi idylicky. Oba s manželem pochází ze stejné vesnice, oba odešli studovat do hlavního města. Manžel na lékařskou fakultu a ona na ekonomickou fakultu. Společné cestování a dlouhé chvíle strávené ve vlacích za vysněným vzděláním jim postavilo do cesty velkou studentskou lásku. Prožívali spolu a s přáteli spoustu dobrodružství, oba byli sportovně založeni a neměli rádi nudu. Tvořili spolu pár po dobu studií a tak jejich rodiče a kamarádi nepochybovali o tom, že tento bezkonfliktní pár půjde jednou šťastně spolu ruku v ruce a ocitnou se před oddávajícím. A taky se tak stalo. Po studiích se vzali. Manžel paní Věry získal místo lékaře v nedaleké nemocnici ona zůstala doma, protože čekali potomka. Manželství fungovalo v pořádku plných sedm let. Protože manžel paní Věry byl vyhledávaný odborník s několika atestacemi, mohla si dovolit zůstat doma do doby, než šla jejich dcera do první třídy. A jak říká paní Věra, už sama také chtěla obnovit svoji profesní dráhu. Nastoupila v zahraniční firmě nejprve na pozici ekonomického poradce. Práce ji naplňovala natolik, že si jen těžko posléze uvědomovala, že se s manželem již nevidají, tak jako kdysi, že již nemají čas na společné koníčky a tím, jak jim dcera odrůstala, a měla své zájmy, tak ani na ni. Společně trávili už jen letní a zimní dovolenou. S manželem měli rozdělené role, které se týkaly dcery, ten kdo byl zrovna doma, tak se o ní staral. Dcera ji již dříve upozorňovala na to, že se jí otec nevěnuje, že se zavře ve své pracovně a nevychází z ní. Začala si toho více všimnout a opravdu zjistila, že manžel se nevrací do společného lože, ne pro přemíru pracovního vytížení, ale démon zvaný alkohol ho zcela pohltil. Zkoušela s manželem promlouvat a nabízet mu alternativní varianty jak se závislosti zbavit. To neměla dělat. Manžel nechtěl připustit, že by alkohol neměl pod kontrolou, ale naopak zmínka o tom, že se z něj stává alkoholik jej dokázala natolik rozčítit, že se neovládl a začal manželku i fyzicky napadat. Ze začátku při vystřízlivění se omlouval a sliboval, že se to nebude již víckrát opakovat, jenže opakovalo se to čím dál častěji a útoky byly intenzivnější. Alkohol ho přemohl natolik, že už i kolegové z práce manžela na jeho stav upozorňovali a volali jí, co se s ním děje. Jednou při operaci jako profesionál selhal a jeho nadřizený jej z práce odvolal, načež u něj provedli dechovou zkoušku, která byla pozitivní.

Dostal okamžitou výpověď. Nikde ho již nechtěli zaměstnat, protože pověst lékaře alkoholika jej předběhla. Manžel zůstal doma a manželce s dcerou začalo peklo na zemi. Dceři vulgárně nadával, ponižoval ji, ale na manželku si dovolil mnohem víc. Bála se usnout, když se někdy před ním zamkla v pokoji, dokázal rozbít skleněnou výplň a použít hrubého násilí. Svou vinu ale stále popíral. Občas chodívala do práce s modřinami, v létě musela nosit dlouhý rukáv, ale podlitiny v obličeji se maskovaly hůř. Vždy před kolegy měla nějakou výmluvu. Nejprve si myslela, že jí to věří, až jí jeden z kolegů řekl, že je to velmi nápadné, a že jí už nikdo nevěří, že je stále tak nešikovná a padá ze schodů, upadne na stůl apod. Začala se sama před nimi stydět. Uvažovala, že změnění zaměstnání. Agresivita manžela a nadávky se stupňovaly, bita už byla každý týden o víkendu. Jak sama říká, ani neví, jestli by dokázala od něj odejít. Jednou se s ním zamkla v pokoji, nechtěl ji pustit ven a několik hodin ji nadával, ponižoval, fackoval, kopal do ní, dcera za dveřmi ho prosila ať ji pustí. Jeho agrese pod vypitými sklenicemi whisky se stupňovala. Když si odskočil na toaletu a zapomněl zamknout a zase na ní útočil, ani neví jak, objevila se v pokoji dcera a zezadu mu o hlavu rozbila láhev whisky. Manžel se skácel na zem a ony myslely, že je mrtvý. Všude bylo spoustu krve. Zavolala rychlou záchranou službu a policií. Dcera to odnesla silným psychickým šokem. Policista si všiml, že jí teče krev z hlavy, což vůbec nevnímala, měla spousty modřin a boulí. Začal se vyptávat proč k takovému incidentu došlo. Nechtěla nic prozradit, ale lékaři ze záchranky bylo vše jasné. Paní Věru přemluvili, aby podala na muže trestní oznámení pro týrání osob ve společném obydlí. Nejprve se tomu bránila, ale jak viděla zhroucenou dceru, tak šla do toho. Nejprve byly u nich spatřeny znaky domácího násilí a vzhledem k tomu, že u nich docházelo k opakovaným slovním a fyzickým útokům, byl manžel vykázán z místa trvalého bydliště po dobu deseti dnů. Paní Věra se odstěhovala ze společného domu k rodičům. Nyní žije s dcerou ve vlastním domě. Rozvádět se prozatím nechce, manžel je na léčení ze závislosti na alkoholu, občas ho zajede navštívit, ale dcera o něm nechce ani slyšet. Nabyla jsem dojmu, že paní Věra svého muže má stále ráda, ale jestli se manžel se závislosti vyléčí a ona mu odpustí..... ukáže až čas.

ZÁVĚR

Při sběru veškerého materiálu a dostupných informací k sepsání bakalářské práce jsem dospěla k závěru, že problematika domácího násilí, se netýká jen obětí nebo pachatelů těchto mnohdy hrůzných činů, ale že již v dnešní době daleko hlouběji zasahuje do společenského povědomí občanů naší země a není to jev neznámý. Ať již přijetím dlouho očekávaného zákona 135/2006 Sb., o vykazání, zákon na ochranu před domácím násilím, posouvá rovinu řešení uvedeného problému zcela kupředu, neboť právě zavádí tolik potřebný samotný úkon vykazání ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj tak rovněž dává vzniknout novému prvku a to intervenčnímu centru, či jiným organizacím, které dokáží poskytnout ihned možnou potřebnou ochranu, péči, či službu poškozeným jak z hlediska sociální, právní tak psychologické pomoci. Je nutné a nezbytné přijmout taková opatření, aby důsledky zákona dopadaly co nejpřísněji na konání pachatele a byly dostatečně sankciované. Domnívám se, že brzkou prevencí i mediální propagací se oběti domácího násilí mohou včas obeznámit s nabízenou pomocí intervenčních center a již adresně vyhledat pomoc, která je k dispozici. Je zapotřebí také uvést, že domácí násilí patří u nás k nejrozšířenějšímu druhu násilí páchaných v naší zemi.

V teoretické části bakalářské práce je účelem vysvětlení primárních pojmů, jako je domácí násilí, osobnost oběti, osobnost pachatele, ale také rozbor trestných činů, kterých se pachatel na obětech dopouští. Rozborem a výčtem trestných činů, které jsou v bakalářské práci uvedeny, jsem se snažila o pojmenování a uvedení hlavní skutkové podstaty trestného činu. Popis znaků domácího násilí, fáze domácího násilí a v neposlední řadě popis osob, které jsou nejčastějšími možnými oběťmi domácího násilí, kam dle mého zjištění spadají především ženy, děti již od útlého věkového období, zdravotně postižení i geronti.

Praktická část je věnována formám a metodám kvantitativního a kvalitativního šetření, které jsou pro zjištění průzkumu nezbytné. Cílem výzkumného šetření by bylo, zda oslovená populace stejného věku, má znalosti nebo zkušenosti s domácím násilím, vykazáním a zda by dokázali oběti trestného činu poradit, či pomoci. Také by byly osloveny ženy, které již domácí násilí zažily.

Uvedené kazuistiky mi potvrdily, že domácí násilí není závislé na inteligenčním kvocientu, věku, povolání, ale je závislé na socializaci jedince a je tedy determinován prostředím. V případě kvantitativního výzkumného šetření navrhuje jako vhodnou metodu dotazník (viz. příloha č.1).

Bakalářskou prací je rovněž vytýčen úkol zjistit, zdali poškozené a napadené osoby, či oběti, mají povědomí o tom, že existuje právní ochrana jejich osoby, že existuje samotný úkon vykázání osoby ze společného obydlí a v neposlední řadě, zda jsou po řádném objasnění a vysvětlení této možnosti pomoci formou vykázání, vůbec prakticky ochotny násilníka po určitou dobu od sebe z různých důvodů izolovat. To znamená, zamezit mu v páchání další násilné trestné činnosti zaměřené proti životu a zdraví a tím skutečně naplnit smysl samotného institutu vykázání.

Na základě uvedených kazuistik pro nás vyplývá, že poškozené osoby mají již široké povědomí o institutu vykázání násilníka domácího násilí ze společného obydlí. Zábranou, která je vede k tomu, že o svém týrání nechtějí na veřejnosti hovořit, je v první řadě společenské smýšlení, stud před rodinou, kamarády, sousedy a kolegy. Velkou roli také hraje nejen ekonomická závislost o zajištění rodiny, ale i silná citová vazba na pachatele, z které se nedokážou vymanit. Oběť sama trpí pocitem zavinění z rozvrácení rodiny. Dle našeho názoru vyplývá, že oběti domácího násilí institutu vykázání nevyužívají, tak jak je jim zákonem umožněno.

Věřím, že přijetím zákona 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím by mělo být snahou účinněji chránit oběti domácího násilí. Ochranou před domácím násilím je neustále opakovat základní znaky a myšlenky, které mohou být velmi nápomocny a vedou ke zlepšení společenské situace. Ignorace a nezájem veřejného povědomí mohou vést k fatálním následkům při kterých u domácího násilí dochází. Z tohoto hlediska je institut vykázání nesporným přínosem pro celou společnost. Jakákoli forma domácího násilí je v demokratické společnosti pokládána jako závažný společenský problém, proto by měla být tato forma nepřípustná a měli bychom si uvědomit, že oběti domácího násilí se může stát každý z nás. Zákon se ukazuje ve své praktičnosti jako spravedlivá právní norma. Proto je i nadále potřeba uplatňovat jejich aplikaci a ve formě informačních kampaní, preventivních programů a vstupovat do širšího povědomí veřejnosti. Každý z nás by si měl uvědomit, že se jedná o zvlášť velmi závažný celospolečenský problém, který v žádném případě nelze podceňovat, či ignorovat. Nikdo není povinen trpět a také nikdo nemá právo jiného týrat psychicky či fyzicky. Vina je na straně násilné osoby. Nepomůže nechávat si své pocity pro sebe, je dobré se o trápení s domácím násilím někomu svěřit. **NENÍ SE ZA CO STYDĚT!**

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- DUNOVSKÝ Jiří a DYTRYCH Zdeněk, MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: GRADA Publishing, 1995. ISBN 80-7169-192-5,
- GÁL Fedor. *Násilí*. Praha: EGEM, 1994. ISBN 80-85395-41-X,
- GJURIČOVÁ Šárka a KOCOURKOVÁ Jana, KOUTEK, J. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2000. ISBN 80-7021-416-3,
- PLAMÍNEK Jiří. *Řešení konfliktů a umění rozhodovat*. Praha: Argo, 1994. ISBN 80-85794-14-4,
- VANÍČKOVÁ Eva. *Interpersonální násilí na dětech*. Praha: Úřad vlády, 2009. ISBN 978-80-7440-001-8,

Časopisy:

- VYKOPALOVÁ Hana. Násilí na seniorech, *Sborník příspěvků z pracovního semináře*. Olomouc, 2002.

Právní předpisy:

- Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník
- Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád
- Zákon č. 100/1988 Sb., O sociálním zabezpečení
- Zákon č. 101/2000 Sb., O ochraně osobních údajů
- Zákon č. 114/1988 Sb., O působnosti orgánů České republiky
- Zákon č. 135/2006 Sb., Zákon na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 200/1999 Sb., Zákon o přestupcích
- Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon policii České republiky
- Závazný pokyn PP číslo 179/2006, (vydaný 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníku Policie ČR v případech domácího násilí)
- Metodická příručka č.1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní Čl.1, výklad pojmů, písm.f, s. 2), Č.j. PPR-175/ČJ-2010-0099UP)
- Metodická příručka č.1/2010 ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní Čl.1, výklad pojmů, písm. g, s. 2), Č.j. PPR-175/ČJ-2010-0099UP)

Webové stránky:

<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili>
<http://www.mvcr.cz/2003/odbor/rovnost3.doc>>
<http://www.rodina.cz/clanek5456.htm>>
<http://gml.vse.cz/data/2008/10/2-techn-shr-faktdotazniky-podklady.pdf>
http://is.muni.cz/do/1499/el/estud/pedf/ps09/uvod_ped/web/pdf/Zaklady_pedagogickeho_vyzkumu.pdf
<http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/dotaznik-jako-pruzkumna-metoda>
<http://www.stopnasili.cz/zeny/kdo-mi-pomuze.html>
<http://www.rodina.cz/clanek6055.htm>>
<http://.stopnasili.cz/zeny/legislativa.html>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AV ČR	Akademie věd České republiky
BKB	Bílý kruh bezpečí – občanské sdružení
ČR	Česká republika
Doc	Docent - titul za jménem
FF UK	Filosofická fakulta Univerzity Karlovy
Mgr	Magistr- titul před jménem
JUDr	Doktor práv- titul před jménem
KSČ	Komunistická Strana Československa
Ph.D	Doktor - titul za jménem
PhDr	Doktor - titul za jménem
Sb	Sbírka zákonů
SMS	Textová zpráva
STEM	Středisko empirických výzkumů
ZP PP	Závazný pokyn policejného prezidenta

PŘÍLOHA

1. Dotazník pro respondenty
2. Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí
3. Intervenční centra Moravskoslezského kraje
4. Otázky SARA DN
5. Fotokopie Potvrzení o vykázaní
6. Fotokopie Poučení ohrožené osoby
7. Fotokopie Poučení ohrožené osoby
8. Fotokopie Poučení vykázané osoby

ANOTACE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Ladislava Jaroňová
Katedra:	ÚSTAV PEDAGOGIKY A SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
Vedoucí práce:	Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Latentní domácí násilí
Název v angličtině:	Latent domestic violence
Anotace práce:	Vypracovaná bakalářská práce se zaměřuje a svým záměrem podchycuje tak rozšířené rodinné násilí, které je o to více nebezpečné tím, že se jedná o formu latentní, skrytou, pro okolí a veřejnost prakticky neodhalitelnou z které není z tzv. „domácí klece“, úniku a týraná osoba nemá nejmenší šanci obrany. Uvedené protiprávní jednání je páčáno jak formou přímého fyzického napadání oběti, tak v neposlední řadě formou jakékoliv psychologické šikany jednotlivce.
Klíčová slova:	Domácí násilí, trestní zákoník, druhy, znaky a oběti domácího násilí, intervenční centrum, institut vykazání ze společného obydlí.
Anotace v angličtině:	Elaborated thesis focuses and captures its intention so widespread family violence, which is all the more dangerous by a latent form, hidden, for the neighborhood and the public virtually undetectable from that is not the "home cage" escape and abused person has no chance of defense. The offense is committed as a direct form of physical abuse victims and not least in the form of psychological bullying of any individual.
Klíčová slova v angličtině:	Domestic violence, criminal code, types, characters and victims of domestic violence intervention center, institute reporting from a common dwelling.
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	65 s.
Jazyk práce:	Český jazyk